

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษากการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ของเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา ได้แบ่งเนื้อหาในการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นที่

2. กิจกรรมและกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ของเทศบาลนครสงขลา

3. บััจจัยและเงื่อนไขในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

4. ผลเบื้องต้นที่เกิดจากการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

1.ข้อมูลพื้นที่

การนำเสนอข้อมูลพื้นที่ของเทศบาลนครสงขลา ชุมชนวชิรา และข้อมูลขอยที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย วชิรา ขอย 1 วชิรา ขอย 4 วชิรา ขอย 20 ตามลำดับ

1.1 เทศบาลนครสงขลา

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

สงขลาเป็นเมืองที่มีลักษณะเป็นแหลมแคบยาว ตั้งอยู่บนพื้นที่ระหว่างอ่าวไทยกับทะเลสาบสงขลา พื้นที่ประมาณ 9.27 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่กว่าเก้าหมื่นคน (กองวิชาการและแผนงาน ,2543 : 5) เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเมืองชายทะเลติดทั้งสองด้าน โดยทางฝั่งตะวันออกติดกับอ่าวไทย และทางฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือติดกับทะเลสาบสงขลา สงขลาจึงเป็นเมืองท่าที่สำคัญมาตั้งแต่โบราณ

เทศบาลเมืองสงขลามีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตอำเภอสิงหนคร
ทิศใต้	ติดต่อกับเขต อบต.เขารูปช้าง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา

1.1.2 ประวัติความเป็นมาของเทศบาลนครสงขลา

เมืองสงขลา สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ.700-800 เดิมเป็นเมืองเล็กๆ เป็นชุมชนประมงบนคาบสมุทรสทิงพระ ในดินแดนอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอสทิงพระ พ่อค้าชาวตะวันตกใช้เป็นท่าเรือสินค้า ชุมชนจึงขยายตัวเป็นเมืองท่าที่มีความสำคัญปรากฏชื่อในแผนที่เก่าชาวตะวันตกเรียกว่า "Singora" เจ้าเมืองสงขลายุคแรกเป็นชาวมุสลิม

สมัยกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ส่งกองทัพมาปราบทำลายเมืองอย่างราบคาบ จึงมีการย้ายเมืองไปอยู่ที่แหลมสน (ปัจจุบันคือพื้นที่บ้านบ่อเตย อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา)

พ.ศ.2379 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาวิเชียรคีรี ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลาทำการย้ายเมืองมาอยู่ฝั่งตะวันออก คือตัวเมืองสงขลาในปัจจุบัน

พ.ศ.2439 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสงขลาเป็น ที่ว่าการมณฑลนครศรีธรรมราช

พ.ศ.2463 สถาปนาเป็นสุขาภิบาลเมืองสงขลา

พ.ศ.2478 ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองสงขลา เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 1731-4 พื้นที่ 6.742 ตารางกิโลเมตร

พ.ศ.2542 มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลเมืองสงขลา เป็นเทศบาลนครสงขลา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอน 110 ก. วันที่ 10 พฤศจิกายน 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 11 พฤศจิกายน 2542 มีพื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น 9.27 ตารางกิโลเมตร (กองวิชาการ และแผนงาน ,2543 : 7)

ตั้งแต่มีการย้ายเมืองสงขลา เมืองมีการขยายตัวเรื่อยมาเพราะเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมแก่การจอดเรือในช่วงมรสุม ในตอนเริ่มแรกการตั้งถิ่นฐานจะอยู่ในบริเวณช่องแคบทางเหนือของตัวเมืองในปัจจุบันบริเวณนอกกำแพงเมือง แต่เนื่องจากทางตอนเหนือของตัวเมืองมีเนินเขา 2 ลูกคือเขาน้อยและเขาดังกวน ทำให้ยากต่อการขยายเมือง การขยายตัวของเมืองจึงลงมาทางทิศใต้ โดยในเขตเทศบาลมีพื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยประมาณ 42 % ของพื้นที่ทั้งหมด ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ของหน่วยราชการประมาณ 70 % ซึ่งนับเป็นที่ดินเพื่อการศึกษาและสถาบันต่างๆ

22.4 % และเพื่อการทหาร 9.4 % ที่ดินในครอบครองเพื่อการเป็นที่อยู่อาศัยที่เป็นของประชาชน มีเพียงประมาณ 30 % ของพื้นที่ทั้งหมดเท่านั้น

ปัจจุบันในเขตเทศบาลนครสงขลาตั้งอยู่ที่ ต.บ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีชุมชนต่างๆ จำนวน 22 ชุมชน ได้แก่ แก้วเส็ง ท่าสะอ้าน ชัยมงคล นอกสวน บ่อนวัวเก่า หัวป้อม กุโบร์ วัดศาลาหัวยาง ไทรงาม วัดตีนเมรุ วัดแหลมทราย หลังตำหนักเขาน้อย แผลงพระราม หลังอาชีวะ ริมคลองลำโรง ร่วมใจพัฒนา หลังวัดสระเกษ สนามบิน บ่อหว้า วังเขียว-วังขาว ศาลาเหล็ก โรงเรียนพาณิชย์การ (อคิน รพีพัฒน์, 2542 : 39)

1.1.3 ศักยภาพของเมือง

เนื่องจากเมืองสงขลาเป็นเมืองที่อยู่ติดทะเลทั้งสองด้าน จนมีคำขวัญประจำเมืองว่า

“นกน้ำเพลินตา

สมิหลาเพลินใจ

เมืองใหญ่สองทะเล

เด่นหีสะพานดิน

ถิ่นธุรกิจแดนใต้”

ดังนั้นเมืองสงขลาจึงมีศักยภาพในด้านการประมง การคมนาคมและการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการผสมผสานกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของชาวเมืองที่เป็นชาวไทยพุทธชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยมุสลิม เป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของคนไทย ทั้งสามเชื้อชาติ แม้จะเป็นเมืองที่มีความหลากหลาย ผู้คนมีความแตกต่างทั้งทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา แต่ชาวเมืองมีความรัก ความสามัคคีของชาวเมืองสงขลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังที่มีคำกล่าวกันว่า

“สามหลักผสมเกี่ยว เป็นหนึ่งเดียวในบ่อทราย”

ทั้งนี้ ทางเทศบาลจึงได้นำเอาศักยภาพของเมืองมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเมืองนครสงขลา โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาเป็น 3 แนวทาง คือ (เทศบาลนครสงขลา, 2544 :12)

แนวทางที่ 1 (2543-2544) บูรณาการพัฒนาเมือง

ด้วยแนวคิดและแนวทางการพัฒนาเมืองนำอยู่และกระแสการพัฒนาพร้อมสมัยทั้งหลาย เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์การพัฒนา ซึ่งเน้นการบูรณาการหรือผสมผสานแนวคิดและแนวทางเมืองนำอยู่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาเมือง ทั้งโครงสร้างและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “เมืองนำอยู่ เมืองน่าเที่ยว”

แนวทางที่ 2 (2544-2545) ปลุกกระแสเมือง

จุดอ่อนสำคัญในกระบวนการพัฒนาเมือง คือความสนใจในการร่วมกันพัฒนาเมือง มีอย่างกระจัดกระจายอยู่ในแวดวงจำกัด เทศบาลนครสงขลาจึงดำเนินการโดยประกาศยุทธศาสตร์ "เทศบาลนครสงขลา : เมืองน่าอยู่ เมืองน่าเที่ยว" ออกสู่สาธารณชนโดยผ่านสื่อต่างๆ และได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ "เมืองน่าอยู่ เมืองน่าเที่ยว" เมื่อกลางปี 2543 พร้อมทั้งเร่งรัดโครงการพัฒนาที่ดำเนินอยู่เพื่อกระตุ้นชาวเมืองสงขลาให้สนใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่นการรณรงค์ทำความสะอาดถนนสายหลักและหาดสมิหลา การขุดลอกคูระบายน้ำทั่วเมือง โครงการห้องน้ำสาธารณะตามแนวชายหาดท่องเที่ยว โครงการอุทยานแหลมสนอ่อน โครงการพัฒนาเขาน้อยเขาดังกวน โครงการลานดนตรีเพื่อประชาชนและโครงการงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น

แนวทางที่ 3 (2545-2546) สู่มืองน่าอยู่ด้วยพลังท้องถิ่น

เทศบาลนครสงขลา ใช้คำขวัญ "ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง" โดยการร่วมกับกลุ่มต่างๆในลักษณะเครือข่ายของกระบวนการพัฒนาเมือง โดยร่วมกับจังหวัดสงขลาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตปริมณฑล ได้แก่ เทศบาลตำบลสิงหนคร อบต.เขารูปช้าง อบต.เกาะแก้ว อบต.พะวง และอบต.เกาะยอ ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานครสงขลาและปริมณฑลใน 20 ปีข้างหน้า เพื่อให้เป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะเบื้องต้นสำหรับกระบวนการประชาคมเมืองต่อไป

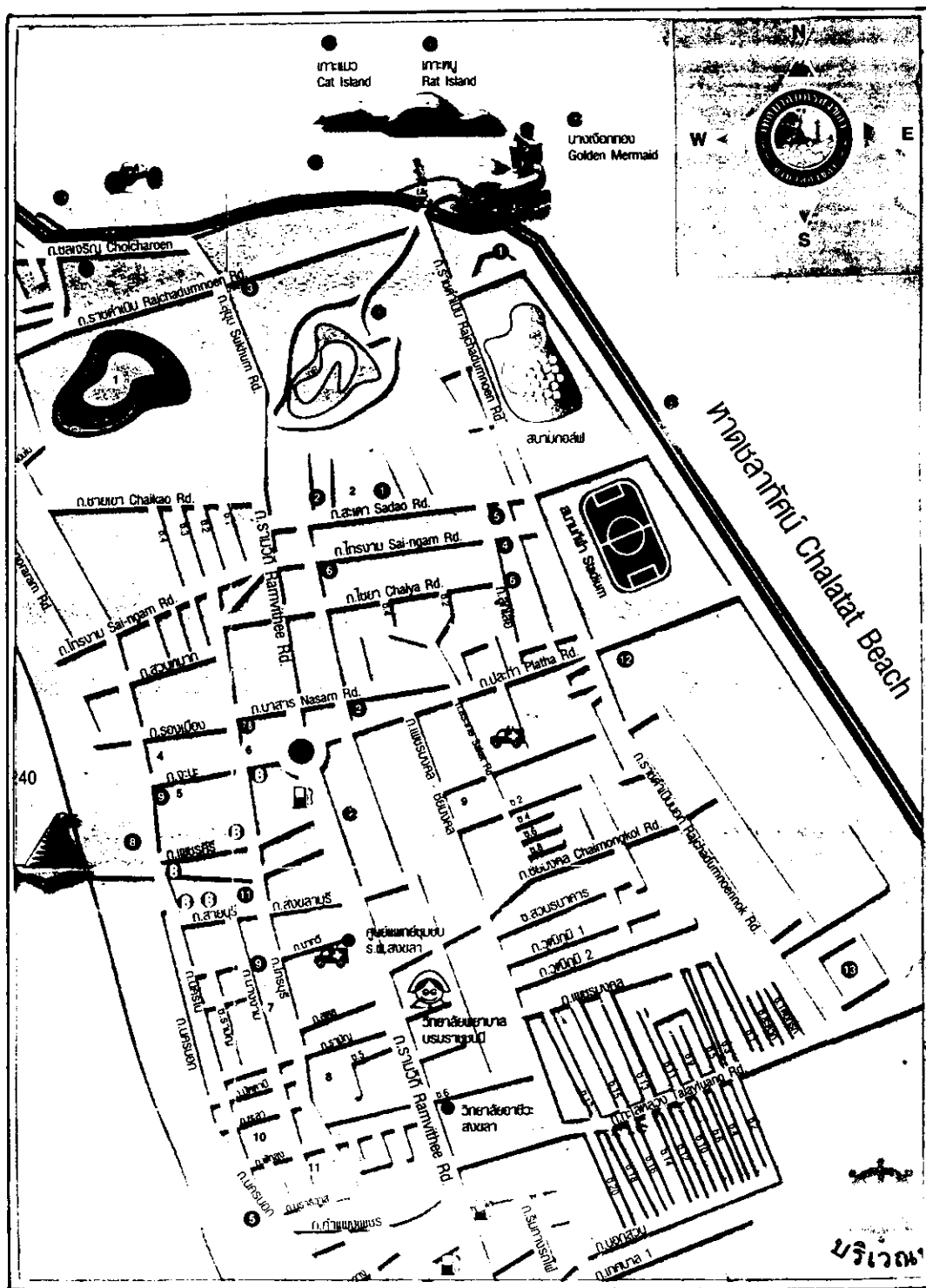
1.2 ชุมชนวิธา

1.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ชุมชนวิธาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา มีถนนทะเลหลวงเป็นถนนสายหลักและซอยต่างๆจำนวน 20 ซอย

ทิศตะวันออก	จรดถนนราชดำเนินนอกและฐานทัพเรือสงขลา
ทิศตะวันตก	จรดถนนเพชรมงกุฎ-ชัยมงคล และรางระบายน้ำสาธารณะ
ทิศใต้	จรดถนนนอกสวน
ทิศเหนือ	จรดถนนเพชรมงกุฎ

ชุมชนวิธาไม่ได้จัดตั้งเป็นชุมชนแออัดเช่นเดียวกับชุมชนเมือง(แออัด)จำนวน 22 ชุมชนข้างต้น .ชุมชนวิธาจึงยังเป็นชุมชนที่ไม่มีคณะกรรมการชุมชน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขดังเช่นชุมชนอื่นๆ ของเทศบาลนครสงขลา

ภาพประกอบ 6 แผนที่ตั้งของชุมชนวิชาการ

ที่มา : งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศบาลนครสงขลา

1.2.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ชุมชนวชิรา มีความเป็นมาควบคู่กับการเติบโตของชุมชนชาวสงขลา เมื่อ พ.ศ.2478 ได้มีการสร้างโรงเรียนวชิราอนุตตรสงขลา ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของนักเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัดสงขลาไม่สามารถรับได้ บริเวณรอบโรงเรียนนี้เดิมเป็นป่าเสม็ดที่รกร้างว่างเปล่า ต่อมา มีการก่อสร้างวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้หรือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ในปัจจุบัน รวมทั้งสถานีทหารเรือสงขลาในเวลาต่อมา พร้อมๆกับมีประชาชนย้ายมาจากหลายๆ พื้นที่ในจังหวัดสงขลาและต่างจังหวัด เพื่อโอกาสในการศึกษาให้แก่ลูกหลาน หรือเพื่อประกอบอาชีพ และก่อสร้างสร้างตัวจนกระทั่งเป็นชุมชนที่ใหญ่ขึ้น สำหรับระบบเศรษฐกิจของวชิรานั้น กล่าวได้ว่าเกิดขึ้นและเติบโตจากการให้บริการทางการศึกษาและส่วนราชการ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเติบโตและเศรษฐกิจนับแต่อดีตตราบจนปัจจุบัน ในปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือน 2,060 ครัวเรือน (กองวิชาการ และแผนงาน เทศบาลนครสงขลา ,2544: 15) ประชากรของชุมชนมีความหลากหลาย และเกิดเป็นย่านการค้าที่สำคัญของพื้นที่ในเขตเทศบาลนครสงขลาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

1.2.3 ศักยภาพของชุมชน

ชุมชนวชิราเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายของประชาชนทั้งด้านอาชีพ การศึกษา ความต่างถิ่นของผู้คน ในความหลากหลายก็มีเอกลักษณ์ของของผู้คน คือความสงบและเรียบง่าย ในการดำเนินชีวิตที่มีความรักความสามัคคีเอื้ออาทรต่อกัน จึงทำให้ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ น่าอาศัยชุมชนหนึ่งของเทศบาลนครสงขลา

ชุมชนวชิราเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองสงขลา มีถนนทะเลหลวงเป็นเส้นทางคมนาคมผ่านชุมชนที่ติดต่อกับถนนสายหลักในเขตเทศบาล ได้แก่ถนนชลาทัศน์ไปยังแหล่งท่องเที่ยวของเมืองคือเก้าเต็ง หาดสมิหลา แหลมสน เขาน้อย เขาตังกวน ถนนราชดำเนินนอก ไปยังหน่วยราชการต่างๆของเมือง และถนนไทรบุรีเพื่อออกสู่จุดอื่นๆของเมืองและพื้นที่อื่นของจังหวัดสงขลา

ในบริเวณพื้นที่ถนนทะเลหลวงในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งบริโภคของเมืองสงขลาแหล่งหนึ่งที่เป็นจุดขายของเมืองสงขลา เนื่องจากในช่วงเวลาประมาณสี่โมงเย็นถึงเที่ยงคืน จะมีการจำหน่ายอาหารราคาถูก สะอาดและมีความหลากหลายแก่ชาวสงขลาและนักท่องเที่ยว

สำหรับขอยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ของเทศบาลนครสงขลา นั้นโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของขอยในชุมชนจำนวน 3 ขอย ได้แก่ วชิราขอย 1 วชิราขอย 4 และวชิราขอย 20

วชิราขอย 1

ลักษณะของขอย 1 เป็นขอยที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของถนนทะเลหลวง เป็นขอยที่มีผู้คนมาอยู่อาศัยเป็นขอยแรกของชุมชนวชิรา มีบ้านเรือนที่หนาแน่นตลอดขอย จากตาราง 1 พบว่ามีครัวเรือนจำนวน 154 ครัวเรือน จำนวนประชากร 395 คน นับถือศาสนาพุทธ สมาชิกในขอยจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกในขอยค่อนข้างมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ประกอบอาชีพที่หลากหลายโดยเป็นข้าราชการมากที่สุด รองลงมาคือค้าขายรายย่อย มีรายได้เฉลี่ยต่อคน 17,553บาท

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีภูมิสำเนาเดิมคืออำเภอเมืองสงขลา รองลงมาคือมาจากคาบสมุทรมหิงพระ จ.สงขลา การย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนมีหลายเหตุผล แต่เหตุผลที่มีมากที่สุดคือเพื่อมาประกอบอาชีพที่มีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมาคือเพื่อโอกาสทางการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว

ในด้านสังคมและการเมือง พบว่าสมาชิกในขอยไม่เป็นคณะกรรมการของชมรมหรือองค์กรใด ยกเว้นการเป็นคณะกรรมการขอย สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพัฒนาขอยสูงถึงร้อยละ 98.4 โดยมีส่วนร่วมในการออกแรง คนส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนการทำงานของเทศบาล การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาก็เลือกทีมสงขลาพัฒนาและมีความคิดว่าการเลือกตั้งครั้งต่อไปยังคงเลือกทีมสงขลาพัฒนาโดยเลือกเพราะมีผลงานที่ผ่านมาเป็นที่พึงพอใจมากที่สุด และเหตุผลรองลงมาคือสามารถแก้ปัญหาให้ชุมชนได้

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละของข้อมูลต่างๆในชุมชน ขอย 1

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลทั่วไป		
เพศ		
ชาย	204	51.8
หญิง	111	48.1
รวม	395	100
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.56 คน		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	2	0.4
ป.4	50	12.6
ป.6หรือ ป.7	44	11.1
ม.3	45	11.3
ม.6 หรือ ปวช	65	16.4
อนุปริญญาหรือปวส	63	15.9
ปริญญาตรี	119	30.0
สูงกว่าปริญญาตรี	9	32.2
รวม	395	100
ศาสนา		
พุทธ	395	100
อิสลาม	0	0
คริสต์	0	0
อื่นๆ	0	0
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ		
ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ		
อาชีพหลัก		
รับราชการ	37	24.0
พนักงานบริษัท	14	9.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	5.1
แม่บ้าน	20	12.9
รับจ้างทั่วไป	29	18.8

ตาราง 1(ต่อ)

	ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
	ค้าขายรายย่อย	18	11.6
	ร้านค้าทั่วไป	13	8.4
	ทำประมง	0	0
	ทำก่อสร้าง	4	2.5
	อื่น ๆ	5	3.2
	รวม	154	100
รายได้เฉลี่ยเดือนละ 17,553 บาท			
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 32,714 บาท			
ความพอเพียงของรายได้กับค่าใช้จ่าย			
	ไม่เพียงพอ	47	30.5
	พอดี	39	32.0
	มีเหลือเล็กน้อย	37	24.0
	มีเหลือพอสมควร	31	20.1
	รวม	154	100
ข้อมูลด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี			
ภูมิสำเนาเดิม	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	72	46.7
	อำเภอในคาบสมุทรมหานคร จังหวัดสงขลา	46	29.8
	อำเภออื่นในจังหวัดสงขลา	28	18.1
	ต่างจังหวัด	8	5.1
	รวม	154	100
ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนเฉลี่ย 19.6 ปี			
เหตุผลที่ย้ายมาอยู่ในชุมชนนวิธา			
	เพื่อโอกาสทางการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว	32	20.7
	เพื่อประกอบอาชีพที่มีรายได้มากขึ้น	40	25.9
	เพื่อหางานทำ	7	4.5
	บ้านเดิมทำการเกษตรไม่ได้ผล	0	0
	ย้ายตามครอบครัว	25	16.2
	อื่นๆ	50	32.4
	รวม	154	100

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนบ้านของญาติในซอย		
มี	4	2.5
ไม่มี	150	97.4
รวม	154	100
จำนวนบ้านของญาติในซอยอื่นในชุมชน		
มี	6	3.8
ไม่มี	148	97.4
รวม	154	100
การร่วมกิจกรรมประเพณีในชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา		
ทุกครั้ง	83	53.8
บ่อย ๆ	60	38.9
นาน ๆ ครั้ง	5	32.4
ไม่เคยไป	6	3.8
รวม	154	100
ข้อมูลด้านสังคมและการเมือง		
การเป็นกรรมการ/อาสาสมัคร/สมาชิกองค์กร		
คณะกรรมการชุมชน	9	5.8
อาสาสมัครสาธารณสุข	0	0
กรรมการศึกษา	0	0
ประชาคมสงขลา	0	0
กลุ่มพลเมืองเด็กสงขลา	0	0
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาซอยในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคยเข้าร่วม	7	4.5
เคยเข้าร่วม	147	95.4
รวม	154	100
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายในซอย		
ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน	46	29.8
การประชาสัมพันธ์ของผู้นำและคณะกรรมการ	86	55.8
ทราบจากการเข้าร่วมประชุมสมาชิกในซอย	21	13.6
รถกระจายเสียง วิทยุ	126	81.1
รวม	154	100

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชอย		
ร่วมออกแรง	80	51.9
ร่วมออกเงิน	63	40.9
ร่วมออกวัสดุ	7	4.5
อื่นๆ	4	2.5
รวม	154	100
การร่วมกิจกรรมต่างๆกับชอยอื่น		
ไม่เคยเข้าร่วม	124	80.5
เคยเข้าร่วม	30	19.4
รวม	154	100
กิจกรรมที่เข้าร่วมกับชอยอื่นในชุมชน		
กิจกรรมพัฒนาชุมชน	5	16.6
กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรม	18	60.0
กิจกรรมด้านกีฬา	7	23.3
รวม	30	100
การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครั้งที่ผ่านมา		
เลือกทีมสงขลาพัฒนา	118	76.6
เลือกทีมสมิงลา	11	7.1
เลือกทีมรักสงขลา	14	9.0
เลือกทีมนครบ่อียง	0	0
อื่นๆ	10	6.4
รวม	154	100
การเลือกตั้งครั้งต่อไป		
เลือกทีมสงขลาพัฒนา	120	77.9
เลือกทีมสมิงลา)	9	5.8
เลือก ทีมรักสงขลา	18	16.6
ทีมนครบ่อียง	0	0
อื่นๆ	7	4.5
เหตุผลที่เลือกทีมในข้อ 21 (n=154) *		
มีความโปร่งใสยุติธรรม	66	42.8
มีผลงานที่ผ่านมาเป็นที่พึงพอใจ	131	85.0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สามารถพึ่งพาได้ในโอกาสข้างหน้า	69	44.8
มีนโยบายที่ชัดเจน	74	48.1
แก้ปัญหาให้กับชุมชนได้เป็นที่พอใจ	102	66.2
อื่นๆ	2	1.3

* เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนภายในซอย

วชิราซอย 4

ประวัติซอย 4 พื้นที่ในเขตวชิราแต่เดิมเป็นที่ราชพัสดุซึ่งเป็นทุ่งเสม็ด ซึ่งเป็นป่าละเมาะที่มีต้นเสม็ด ต้นหว้า ต้นลังค้าย ชาวบ้านเรียกว่า "โคกเสม็ด" หรือ "โคกชี้หนอน" ต่อมาได้มีการจับจองโดยผู้ที่เป็นเจ้าของแต่เดิมคือนายเจียร ศิริรักษ์ และได้มีการแบ่งขายให้กับประชาชนก่อน พ.ศ.2500 (สงวน บุรีศรี : สัมภาษณ์ 16 เมษายน)

ลักษณะของซอย 4 เป็นซอยที่อยู่ทางฝั่งขวาของถนนทะเลหลวง เป็นซอยที่มีความร่มรื่นเนื่องจากมีต้นไม้ค่อนข้างมากกว่าซอยอื่นของชุมชนวชิรา ลักษณะบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยว มีจำนวนครัวเรือน 97 ครัวเรือน จำนวนประชากร 362 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อคน 14,040บาท

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมคืออำเภอเมืองสงขลา รองลงมาคือต่างจังหวัด การย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนด้วยเหตุผลเพื่อโอกาสทางการศึกษาของสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด ในรอบปีที่ผ่านมาไม่เคยมีกิจกรรมใดๆในซอย

ในด้านสังคมและการเมือง พบว่ามีสมาชิกในซอยไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพัฒนาซอย การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีการเลือกทีมต่างๆอย่างหลากหลาย การเลือกตั้งครั้งต่อไปคนส่วนใหญ่คาดว่าจะเลือกทีมสงขลาพัฒนาด้วยเหตุผลมีผลงานที่ผ่านมาเป็นที่พึงพอใจ และสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้

ตาราง 2 จำนวน ร้อยละของข้อมูลต่างๆในชุมชน ขอย 4

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลทั่วไป		
เพศ		
ชาย	172	47.1
หญิง	190	52.4
รวม	362	100
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.9 คน		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	3	0.8
ป.4	79	21.8
ป.6หรือ ป.7	35	9.6
ม.3	39	10.7
ม.6 หรือ ปวช	66	18.2
อนุปริญญาหรือปวส	29	7.5
ปริญญาตรี	96	26.5
สูงกว่าปริญญาตรี	6	1.6
รวม		
ศาสนา		
พุทธ	362	100
อิสลาม	0	0
คริสต์	0	0
อื่นๆ	0	0
รวม	362	100
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ		
ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ		
อาชีพหลัก		
รับราชการ	25	27.1
พนักงานบริษัท	11	11.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	3.2
แม่บ้าน	14	15.2
รับจ้างทั่วไป	23	25.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	
ค้าขายรายย่อย	5	5.4	
ร้านค้าทั่วไป	2	2.1	
ทำประมง	2	2.1	
ทำก่อสร้าง	3	3.2	
อื่นๆ	4	4.3	
รวม	92	100	
รายได้เฉลี่ยเดือนละ 15,630 บาท			
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 28,285 บาท			
ความพอเพียงของรายได้กับค่าใช้จ่าย			
ไม่เพียงพอ	29	31.4	
พอดี	26	28.5	
มีเหลือเล็กน้อย	31	33.6	
มีเหลือพอสมควร	6	6.5	
รวม	92	100	
ข้อมูลด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี			
ภูมิลำเนาเดิม	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	46	50.0
	อำเภอในคาบสมุทรมหานคร จังหวัดสงขลา	19	11.9
	อำเภออื่นในจังหวัดสงขลา	7	7.6
	ต่างจังหวัด	20	21.3
	รวม	92	100
ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน 17.8 ปี			
เหตุผลที่ย้ายมาอยู่ในชุมชนนวิธา			
	เพื่อโอกาสทางการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว	26	26.0
	เพื่อประกอบอาชีพที่มีรายได้มากขึ้น	22	23.9
	เพื่อหางานทำ	13	13.0
	บ้านเดิมทำการเกษตรไม่ได้ผล	3	26.0
	ย้ายตามครอบครัว	15	16.3
	อื่นๆ	13	13.0
	รวม	92	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนบ้านของญาติในซอย		
มี	3	3.2
ไม่มี	89	96.7
รวม	92	100
จำนวนบ้านของญาติในซอยอื่นในชุมชน		
มี	1	1.0
ไม่มี	91	98.9
รวม	92	100
การร่วมกิจกรรมประเพณีในชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา		
ทุกครั้ง	5	5.4
บ่อย ๆ	6	6.5
นาน ๆ ครั้ง	16	17.3
ไม่เคยไป	65	70.6
รวม	92	100
ข้อมูลด้านสังคมและการเมือง		
การเป็นกรรมการ/อาสาสมัคร/สมาชิกองค์กร		
คณะกรรมการชุมชน	7	7.6
อาสาสมัครสาธารณสุข	1	1.1
กรรมการศึกษา	1	1.1
ประชาคมสงขลา	0	0
กลุ่มพลเมืองเด็กสงขลา	0	0
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาซอยในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคยเข้าร่วม	92	100
เคยเข้าร่วม	0	0
รวม	92	100
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายในซอย		
ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน	19	20.6
การประชาสัมพันธ์ของผู้นำและคณะกรรมการ	43	46.7
ทราบจากการเข้าร่วมประชุมสมาชิกในซอย	0	0
รถกระจายเสียง วิทยุ	30	32.6
รวม	92	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชอย		
ร่วมออกแรง	0	0
ร่วมออกเงิน	0	0
ร่วมออกวัสดุ	0	0
อื่นๆ (ระบุ)	0	0
รวม	0	0
การร่วมกิจกรรมต่างๆกับชอยอื่น		
ไม่เคยเข้าร่วม	67	72.8
เคยเข้าร่วม	25	27.1
รวม	92	100
กิจกรรมที่เข้าร่วมกับชอยอื่นในชุมชน		
กิจกรรมพัฒนาชุมชน	3	24.0
กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรม	22	86.9
กิจกรรมด้านกีฬา	0	0
รวม	25	100
การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครั้งที่ผ่านมา		
เลือกทีมสงขลาพัฒนา	77	83.7
เลือกทีมสมิหลา	7	7.6
เลือกทีมรักสงขลา	0	0
เลือกทีมนครป้อยาง	0	0
อื่นๆ	8	8.7
รวม	92	100
การเลือกตั้งครั้งต่อไป		
เลือกทีมสงขลาพัฒนา	77	83.7
เลือกทีมสมิหลา	3	3.3
เลือก ทีมรักสงขลา	0	0
ทีมนครป้อยาง	0	0
อื่นๆ	12	13.0
เหตุผลที่เลือกทีมในข้อ 21 * (n=92)		
มีความโปร่งใสยุติธรรม	52	56.5
มีผลงานที่ผ่านมาเป็นที่พึงพอใจ	78	84.7

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สามารถพึ่งพาได้ในโอกาสข้างหน้า	30	32.6
มีนโยบายที่ชัดเจน	35	38.0
แก้ปัญหาให้กับชุมชนได้เป็นที่พอใจ	61	66.3
อื่นๆ (ไปกระทบ)	0	0

* เลือกได้หลายข้อ

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนในซอย

วิถีราชซอย 20

ประวัติของซอย แต่เดิมเป็นพื้นที่ของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกรสงขลา ต่อมาได้มีการแบ่งพื้นที่ให้เช่า (เดือนละ 25 บาท ก่อนปี พ.ศ. 2526) บ้านที่ปลูกในซอยจึงเป็นบ้านไม้โกโรโกโต คล้ายบ้านในลัดิมในปัจจุบัน ไม่มีความเป็นระเบียบ ส่วนใหญ่เป็นบ้านที่ปลูกให้ผู้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยพออยู่ได้ เนื่องจากเป็นการปลูกเพื่อให้บุตรหลานใช้เป็นที่พักอาศัยเพื่อการศึกษา และเพื่อการประกอบอาชีพของคนที่ย้ายถิ่นมา(คนที่มาจากคาบสมุทรมหานคร) ต่อมาได้มีการตัดแบ่งที่เพื่อขายให้กับผู้เช่าอยู่เดิม บ้านที่ปลูกแต่เดิมจึงปลูกแบบดาวทรงสภาพที่เห็นในปัจจุบัน

ลักษณะของซอย 20 เป็นซอยที่ตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของถนนทะเลหลวง เป็นซอยสุดท้ายของถนนทะเลหลวง มีคูน้ำด้านเดียว ด้านหลังซอยมีคูระบายน้ำรวมที่รับน้ำจากถนนทะเลหลวง มีจำนวนครัวเรือน 138 ครัวเรือน จำนวน 446 คน การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ครัวเรือนในซอยมีอาชีพที่หลากหลายทั้งรับจ้าง รับราชการ พนักงานบริษัท ค้าขายรายย่อยและร้านค้าทั่วไป ครัวเรือนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมจากคาบสมุทรมหานคร จังหวัดสงขลามากที่สุด โดยย้ายเข้ามาอยู่อาศัยด้วยเหตุผลเพื่อโอกาสของสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อการประกอบอาชีพที่มีรายได้เพิ่มขึ้น สมาชิกส่วนหนึ่งเพียงเล็กน้อยเป็นเครือญาติกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มาจากคาบสมุทรมหานคร ด้านสังคมและการเมือง พบว่าในรอบปีที่ผ่านมาได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมภายในซอย 3 ครั้ง และสมาชิกในซอยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนา เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับซอยอื่นและกิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมานั้น สมาชิกในซอยให้การสนับสนุนทีมสงขลาพัฒนามากที่สุด เพราะมีผลงานที่ผ่านมาเป็นที่พึงพอใจมากที่สุดและรองลงมาคือหวังพึ่งพาในโอกาสหน้า

ตาราง 3 จำนวน ร้อยละของข้อมูลต่างๆในชุมชน ขอย 20

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลทั่วไป		
เพศ		
ชาย	193	43.2
หญิง	253	56.7
รวม	446	100
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 คน		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	6	1.3
ป.4	110	24.6
ป.6หรือ ป.7	38	8.5
ม.3	40	8.9
ม.6 หรือ ปวช	64	14.3
อนุปริญญาหรือปวส	98	21.4
ปริญญาตรี	84	18.8
สูงกว่าปริญญาตรี	6	1.3
รวม	446	100
ศาสนา		
พุทธ	440	98.6
อิสลาม	5	1.1
คริสต์	1	0.2
อื่นๆ	0	0
รวม	446	100
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ		
ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ		
อาชีพหลัก		
รับราชการ	23	16.9
พนักงานบริษัท	22	15.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18	13.0
แม่บ้าน	18	13.2
รับจ้างทั่วไป	24	17.3

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	
ค้าขายรายย่อย	11	8.0	
ร้านค้าทั่วไป	12	8.8	
ทำประมง	4	2.9	
ทำก่อสร้าง	1	0.7	
อื่น ๆ (มีบ้านให้เช่า)	5	3.6	
รวม	138	100	
รายได้เฉลี่ยเดือนละ 17,553 บาท			
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยเดือนละ 32,714 บาท			
ความพอเพียงของรายได้กับค่าใช้จ่าย			
ไม่เพียงพอ	25	38.0	
พอดี	60	43.5	
มีเหลือเล็กน้อย	35	25.7	
มีเหลือพอสมควร	18	13.2	
รวม	138	100	
ข้อมูลด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี			
ภูมิลำเนาเดิม	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา	36	26.5
	อำเภอในคาบสมุทรมหานคร จังหวัดสงขลา	61	44.9
	อำเภออื่นในจังหวัดสงขลา	18	13.2
	ต่างจังหวัด	23	16.9
	รวม	138	100
ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนเฉลี่ย 15.4 ปี			
เหตุผลที่ย้ายมาอยู่ในชุมชนวิสาหกิจ			
	เพื่อโอกาสทางการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว	44	32.4
	เพื่อประกอบอาชีพที่มีรายได้มากขึ้น	36	26.5
	เพื่อหางานทำ	7	5.1
	บ้านเดิมทำการเกษตรไม่ได้ผล	0	0
	ย้ายตามครอบครัว	22	16.2
	อื่นๆ	29	21.3
	รวม	138	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนบ้านของญาติในซอย		
มี	18	13.2
ไม่มี	120	88.2
รวม	138	100
จำนวนบ้านของญาติในซอยอื่นในชุมชน		
มี	5	2.2
ไม่มี	133	97.8
รวม	138	100
การร่วมกิจกรรมประเพณีในชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา		
ทุกครั้ง	44	32.4
บ่อย ๆ	55	40.4
นาน ๆ ครั้ง	19	13.9
ไม่เคยไป	20	14.7
รวม	136	100
ข้อมูลด้านสังคมและการเมือง		
การเป็นกรรมการ/อาสาสมัคร/สมาชิกองค์กร		
คณะกรรมการชุมชน	0	0
อาสาสมัครสาธารณสุข	0	0
กรรมการศึกษา	0	0
ประชาคมสงขลา	0	0
กลุ่มพลเมืองเด็กสงขลา	0	0
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาซอยในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่เคยเข้าร่วม	16	11.8
เคยเข้าร่วมรวม	120	88.2
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายในซอย		
ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน	22	16.7
การประชาสัมพันธ์ของผู้นำและคณะกรรมการ	52	38.9
ทราบจากการเข้าร่วมประชุมสมาชิกในซอย	30	22.2
รถกระจายเสียง วิทยุ	32	22.2
รวม	136	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชอย		
ร่วมออกแรง	65	47.8
ร่วมออกเงิน	49	36.0
ร่วมออกวัสดุ	5	3.7
อื่นๆ ได้แก่ บริจาคอาหาร ให้ใช้ไฟฟ้า ใช้น้ำ	17	12.5
รวม	136	100
การร่วมกิจกรรมต่างๆกับชอยอื่น		
ไม่เคยเข้าร่วม	34	25.0
เคยเข้าร่วมรวม	102	75.0
กิจกรรมที่เข้าร่วมกับชอยอื่นในชุมชน	136	100
กิจกรรมพัฒนาชุมชน		
กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรม	28	20.6
กิจกรรมด้านกีฬา	82	60.3
รวม	26	19.1
การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครั้งที่ผ่านมา	136	10
เลือกทีมสงขลาพัฒนา		
เลือกทีมสมิหลา	103	75.7
เลือกทีมรักสงขลา	0	0
เลือกทีมนครปออยาง	10	7.4
อื่นๆ	0	0
รวม	23	16.9
การเลือกตั้งครั้งต่อไป	136	100
เลือกทีมสงขลาพัฒนา	105	77.2
เลือกทีมสมิหลา)	0	0
เลือก ทีมรักสงขลา	2	1.5
ทีมนครปออยาง	0	0
อื่นๆ (ไม่เลือก, เบื่อหน่าย, ไม่มีผลประโยชน์)	29	21.3
รวม	136	100
เหตุผลที่เลือกทีมในข้อ 21 * (n=136)		
มีความโปร่งใสยุติธรรม	25	18.4

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
มีผลงานที่ผ่านมาเป็นที่พึงพอใจ	102	75.0
สามารถพึ่งพาได้ในโอกาสข้างหน้า	79	58.1
มีนโยบายที่ชัดเจน	21	15.5
แก้ปัญหาให้กับชุมชนได้เป็นที่พอใจ	60	44.1
อื่นๆ (พูดเก่ง พูดดี)	2	1.5

* เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือนภายในซอย

2. กิจกรรมการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

กิจกรรม/ขั้นตอนในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่นำร่องชุมชนวชิรา สามารถแบ่งขั้นตอนการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมได้ดังนี้

2.1 การเตรียมการ ทางเทศบาลโดยการนำของนายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรี ร่วมกับคณะจากข้าราชการประจำในเทศบาล ได้จัดประชุมชี้แจงโครงการ โดยมีฝ่ายวิเคราะห์นโยบายและแผนเป็นแกนในการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ มีการร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและการคัดเลือกผู้ทำหน้าที่อาสาสมัครของโครงการ

2.2 การคัดเลือกอาสาสมัครประจำซอย ได้มีการคัดเลือกอาสาสมัครประจำซอยตามข้อเสนอของที่ประชุม ซอยละ 4 คน ต่อ 1 ซอย ดังนี้

1) สมาชิกสภาเทศบาล ซอยละ 1 คน ทำหน้าที่เป็นเลขานุการทีมอาสาสมัคร
 2) เจ้าหน้าที่เทศบาลจำนวน 1 คน โดยพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ในซอยนั้นๆ หากซอยใดไม่มีเจ้าหน้าที่พักอาศัยอยู่ในซอย ก็ให้เจ้าหน้าที่ที่อาศัยอยู่ในวชิราทำหน้าที่อยู่ในชุดอาสาสมัคร

3) ครูโรงเรียนเทศบาล 2 จำนวน 1 คน โดยการคัดเลือกจากครูที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ในชุมชนวชิรา หากซอยใดไม่มีครูโรงเรียนเทศบาล 2 พักอาศัยอยู่ในซอย ก็ให้ครูที่อาศัยอยู่ในวชิราทำหน้าที่อยู่ในชุดอาสาสมัคร

4) ครูในเครือข่ายโรงเรียนวชิรานุฎสงขลา โดยการคัดเลือกจากครูที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ในชุมชนวชิรฯ หากชอยไหนไม่มีครูโรงเรียนวชิรานุฎพักอาศัยอยู่ในชอย ก็ให้ครูที่อาศัยอยู่ในวชิรฯทำหน้าที่อยู่ในชุดอาสาสมัคร

หลังจากมีการคัดเลือกอาสาสมัครวชิรฯมาแล้ว จึงได้มีการแต่งตั้งทีมอาสาสมัครประจำชอย

2.3 การประชุมสัมมนาอาสาสมัครวชิรฯนำอยู่ เพื่อให้ความรู้เรื่องเมืองนำอยู่ ทำความเข้าใจโครงการสงขลาเมืองนำอยู่ วัตถุประสงค์ของโครงการ แนวทางในการสรรหาผู้นำตามธรรมชาติและกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน โดยคณะผู้บริหารของเทศบาลนครสงขลาได้แก่นายกเทศมนตรีเทศบาลนครสงขลา (นายอุทิศ รุขช่วย) ปลัดเทศบาลนครสงขลา (นางวิไล สายสุนทร) เทศมนตรี ผู้รับผิดชอบและบริหารงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (นายพีระ ตันติเศรณี) ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ (นายจำนง แรกพิณีจ) นักวิชาการจากสถาบันทักษิณคดีศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ (ดร.นุฎ อินทรสังขา) อาจารย์จากมหาวิทยาลัยทักษิณ

2.4 การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองนำอยู่ในพื้นที่นำร่องชุมชนวชิรฯ ดังนี้

2.4.1 การประชาสัมพันธ์ทั่วไป

- การประชาสัมพันธ์ทางสถานีทหารเรือสงขลา โดยผ่านทางรายการนายภพประชาชน
- การประชาสัมพันธ์โดยแผ่นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ บริเวณตอนต้นถนนทะเลหลวง(สามแยก ร.ร.เทศบาล 2 (อ่อนอุทิศ)) และสุดถนนทะเลหลวง (หน้า ร.ร.วชิรานุฎ) และแผ่นป้ายโฆษณาติดประจำชอยที่หน้าปากชอยทุกชอย
- แผ่นป้ายขนาดใหญ่เพื่อคนทั่วไปที่ผ่านเข้าเมืองสงขลาบริเวณถนนไทรบุรี (สุดเขตเทศบาลนครสงขลา หน้าชุมชนริมคลองลำโรง)
- แผ่นป้ายโฆษณาระบบไฟฟ้าบริเวณหน้าโรงเรียนอนุบาลสงขลา

2.4.2 การประชาสัมพันธ์เจาะลึก

อาสาสมัครวชิรฯนำอยู่ในแต่ละชอยลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์โครงการและทำความเข้าใจกับสมาชิกทุกครัวเรือน ทุกชอย พร้อมเอกสารแบบสำรวจปัญหาของชอยและแจกเอกสารสารสมิหลา เอกสารเมืองนำอยู่ และจุดสารหน้าบ้านนำมอง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องเมืองนำอยู่

และโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ในพื้นที่นำร่องชุมชนชาวชิรา พร้อมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนได้ใช้
แนวทางการปฏิบัติตามคู่มือหน้าบ้านหน้ามอ

2.5 การสรรหาผู้นำชอย ต่อมาเรียกว่าคณะกรรมการชอย ผู้ที่ทำหน้าที่สรรหาผู้นำชอย
คือกลุ่มอาสาสมัครชาวชิรา นำอยู่ ซึ่งกระบวนการสรรหาผู้นำชอยของอาสาสมัครจะมีลักษณะที่
คล้ายคลึงกัน แต่อาจจะมีวิธีการแตกต่างกันเล็กน้อย ดังนี้

2.5.1 ชอย 1 วิธีการสรรหาคณะกรรมการชอยของชอย 1 กลุ่มอาสาสมัครใช้
วิธีการออกหนังสือเชิญตัวแทนของแต่ละครัวเรือนเข้าร่วมประชุม โดยออกหนังสือในนามของ
เทศบาลนครสงขลา ใช้สถานที่ประชุมคือบ้านของอาสาสมัครที่เป็นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนคร
สงขลา (นางสาวสุวนา ชูสิน หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ กองสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม) ซึ่งตั้งอยู่ที่
ท้ายชอย ชอย 1 มีผู้เข้าร่วมมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนในชอย ที่ประชุมจึงได้มีการ
การเลือกตั้งคณะกรรมการชอยจำนวน 7 คน และมีผู้อาสาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาจำนวน 2 คน
ชาย 4 คน หญิง 5 คน ช่วงอายุระหว่าง 35-65 ปี คณะกรรมการและสมาชิกในแต่ละครัวเรือน
ได้ร่วมกันอภิปรายสรุปปัญหาประจำชอยในวันเดียวกัน สำหรับคณะกรรมการของชอย 1 มีการ
ประชุมกันทุกเดือน นอกจากนั้นมีการนัดหมายให้มีการประชุมเฉพาะกิจ เช่นกรณีที่จะต้องมี
กิจกรรมเร่งด่วนหรือกิจกรรมที่ต้องประสานกับทางเทศบาลนครสงขลา

2.5.2 ชอย 4 วิธีการสรรหาคณะกรรมการชอยของชอย 4 กลุ่มอาสาสมัครใช้
วิธีการลงพื้นที่ไปพบปะพูดคุยกับกลุ่มชาวบ้านในชอย โดยเริ่มต้นจากบ้านที่เป็นร้านขายของชำ
ภายในชอยซึ่งจะมีข้อมูลรายละเอียดของคนในชอย ได้ซักถามเกี่ยวกับบุคคลในชอยที่เป็นที่รู้จัก
และยอมรับนับถือของคนในชอย แล้วจึงไปพบบุคคลนั้น(คุณลุงสงวน บุรีศรี) ลุงสงวนก็แนะนำต่อ
ว่าบุคคลที่น่าจะเป็นคณะกรรมการชอยอีก 2 ท่านที่มีแนวคิดที่อยากจะพัฒนาชอยคือคุณลุงฉ้าย
ไชยมงคล และจำสืบเอกทิฐูร ฉะยมมา จึงได้คณะกรรมการ แต่จำนวนที่ได้นั้นมีน้อยเกินไป ทาง
กลุ่มอาสาสมัครจึงออกหนังสือเชิญตัวแทนของแต่ละครัวเรือนเข้าร่วมประชุม โดยออกหนังสือใน
นามของเทศบาลนครสงขลา ใช้สถานที่ประชุมคือโรงอาหารโรงเรียนวิชานุกุลสงขลา ตัวแทนของ
ครัวเรือนเข้าร่วมประชุม 9 ครัวเรือน จึงได้เลือกคณะกรรมการชอยรวมกับคนเดิมที่เลือกไปแล้ว
จำนวน 3 คน รวมคณะกรรมการชอย 4 มีจำนวน 7 คน ทั้งหมดเป็นผู้ชายและสูงอายุ หลังจากนั้น
ผู้เข้าร่วมประชุมจึงตั้งวงเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงปัญหาต่างๆภายในชอยร่วมกับ
กลุ่มอาสาสมัคร

2.5.3 ชอย 20 วิธีการสรรหาคณะกรรมการชอยของชอย 20 กลุ่มอาสาสมัครใช้
วิธีการออกหนังสือเชิญตัวแทนของแต่ละครัวเรือนเข้าร่วมประชุม โดยออกหนังสือในนามของ
เทศบาลนครสงขลา ใช้สถานที่ประชุมคือบริเวณถนนกลางชอย 20 มีตัวแทนของสมาชิกทุก

ครัวเรือนเข้าร่วมประชุม กลุ่มคณะกรรมการชอยใช้วิธีการสรรหาโดยการให้คนที่คิดว่าตนเองมีความพร้อมที่จะเป็นกรรมการอาสาสมัครเข้ามา แล้วให้ที่ประชุมพิจารณารับรองว่าบุคคลผู้นั้นเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชอย จึงได้คณะกรรมการชอยจำนวน 13 คน ผู้หญิง 4 คน ผู้ชาย 8 คน โดยมีช่วงอายุระหว่าง 38-50 ปี มีการจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายงานที่ชัดเจน หลังจากนั้นจึงได้อภิปรายระบุปัญหาและริเริ่มงานที่ชอยจะเริ่มดำเนินการในวันเดียวกัน

2.6 การจัดประชุมสัมมนาคณะกรรมการชอย ในการจัดประชุมเรียกว่า การประชุมสัมมนาตัวแทนประชาคม "โครงการวชิราน่าอยู่" ในวันที่ 22 ธันวาคม 2544 ที่โรงแรม บี.พี. สมิหลา บีช สงขลา โดยผู้รับผิดชอบคือกองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครสงขลา มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 140 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการชอยจำนวน 73 คน (จากทั้งหมด 140 คน) คณะผู้บริหารงานของเทศบาล อาสาสมัครวชิราน่าอยู่ (พนักงานและลูกจ้างของเทศบาล พนักงานครูเทศบาล และอาจารย์ในเครือโรงเรียนวชิรา) ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้กับคณะกรรมการชอยเกี่ยวกับเรื่องเมืองน่าอยู่ ทำความเข้าใจโครงการวชิราน่าอยู่ และภาระหน้าที่ของคณะกรรมการชอย ซึ่งเนื้อหาของการประชุมประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การให้ความรู้เรื่องเมืองน่าอยู่ ในการบรรยายพิเศษในหัวข้อ "เมืองน่าอยู่สู่ความยั่งยืน" โดยนายกเทศมนตรี (นายอุทิศ ชูช่วย)
- 2) การร่วมอภิปราย เรื่องบทบาทหน้าที่เทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล และพร้อมเปิดโอกาสให้มีการซักถามและตอบปัญหาต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

ปัญหาของผู้เข้าร่วมสัมมนา

คำตอบของคณะวิทยากร

นายสงวน บุรีศรี กรรมการประจำชอย 4

- ไม่ควรปิดกั้นคูระบายน้ำที่ปล่อยท่อลงหน้าสถานีทหารเรือสงขลา ซึ่งทำให้น้ำท่วมในช่วงฤดูฝน
- ท่อระบายน้ำหน้าวัดเพชรมงคลที่ทำใหม่มีขนาดเล็กลง จากเดิมกว้าง 2 เมตร เหลือ 80 เซนติเมตร ทำให้น้ำระบายไม่ทัน ควรมีการขยายเพิ่มเป็น 2 ท่อ
- ปัญหาน้ำท่วมวชิราเนื่องจากมีการปิดแผงเหล็กไว้ในบางครั้งที่มีการจัดการแข่งขันวอลเลย์บอลชายหาด
- จะแก้ปัญหาโดยการฝังท่อใหม่หน้าวัดเพชรมงคล

ปัญหาของผู้เข้าร่วมสัมมนา

คำตอบของคณะวิทยากร

- คณะทำงานจากทางเทศบาลควรรองพื้นที่พบประชาชน

- คณะสมาชิกสภาเทศบาลได้ออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านแล้วแต่บางครั้งไม่พบ จึงแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมเดือนละครั้ง

นายทองยิ้ม ผุดผ่อง กรรมการประจำซอย 1

- คูน้ำถนนทะเลหลวงที่ออกไปมุดสถานีทหารเรือควรใช้ประตูเปิดเปิดน้ำ ก่อนที่จะระบายน้ำไปยังสถานีส่งน้ำที่เก่าแก่ง

- ปัญหาเรื่องน้ำท่วมและระบบระบายน้ำทางทิศตะวันออกจะมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยช่วงฤดูร้อนจะปิดแผงเหล็ก ส่วนฤดูฝนก็จะเปิดแผงเหล็ก

- ควรมีการทำอุกฟาก เพื่อขลอความเร็วของรถบริเวณถนนทะเลหลวงโดยเฉพาะรถชิง

นายวิทยา ชาตะรัตน์ กรรมการซอย 9

- มีท่อประปาหลงไปติดตั้งในคูระบายน้ำ ทำให้น้ำไม่ไหลเนื่องจากมีขยะไปติดอยู่ที่ท่อประปาขีดขวางการไหลของน้ำ

- ปัญหาเรื่องขยะมาจากปัญหาพฤติกรรมของคน ที่ต้องมีการแก้ปัญหาโดยการสร้างจิตสำนึก

- เสนอให้มีถังขยะที่มีฝาปิดประจำบ้าน ปัญหาเรื่องชอยแคบ เนื่องจากการวางสิ่งของรูกกล้าเข้ามาริมถนนในชอย หากเกิดไฟไหม้ก็จะมีปัญหาในการดำเนินการ

- คณะเทศมนตรีได้วางนโยบายเกี่ยวเรื่องการประปาไว้ตั้งแต่เริ่มรับตำแหน่ง ดังนั้นกรณีนี้ผู้รับจ้างงานประปา วางท่ออยู่ในคูระบายน้ำ อาจเป็นของเก่าที่วางอยู่ก่อนแล้ว

- ควรแสดงเขตพื้นที่ของเทศบาลที่จะทำคูระบายน้ำ และอาณาเขตของถนนให้ชัดเจน

- ปัญหาเกี่ยวกับถังขยะ จะแก้ปัญหาออกเป็น 2 ส่วน คือให้ทางเทศบาลจัดถังขยะรวมให้และมีถังขยะประจำบ้าน

- การทิ้งขยะริมทะเลบริเวณลานแคมป์ปิ้ง หัวถนนทะเลหลวงควรมีวิธีการแก้ไข เช่น แอบถ่ายวิดีโอแล้วนำมาฉาย

นางขมนรา พลตา กรรมการประจำซอย 15

- ควรจัดระเบียบการจอดรถริมถนนทะเลหลวง และเสนอให้ทางเทศบาลประสานไป

ปัญหาของผู้เข้าร่วมสัมมนา

- คณะทำงานจากทางเทศบาลควรงพื้นที่พบประชาชน

นายทองยิ้ม ผุดผ่อง กรรมการประจำซอย 1

- คูน้ำถนนทะเลหลวงที่ออกไปมุงสถานีทหารเรือควรใช้ประตูปิดเปิดน้ำ ก่อนที่จะระบายน้ำไปยังสถานีส่งน้ำที่แก้วเส้ง
- ควรมีการทำลูกฟาก เพื่อขลอความเร็วของรถบริเวณถนนทะเลหลวงโดยเฉพาะรถชิง

นายวิชา ชาติรัตน์ กรรมการซอย 9

- มีท่อประปาหลงไปติดตั้งในคูระบายน้ำ ทำให้น้ำไม่ไหลเนื่องจากมีขยะไปติดอยู่ที่ท่อประปาขัดขวางการไหลของน้ำ
- เสนอให้มีถังขยะที่มีฝาปิดประจำบ้าน ปัญหาเรื่องชอยแควบ เนื่องจากการวางสิ่งของรูกกล้าเข้ามาริมถนนในชอย หากเกิดไฟไหม้ก็จะมีปัญหาในการดำเนินการ
- ควรแสดงเขตพื้นที่ของเทศบาลที่จะทำคูระบายน้ำ และอาณาเขตของถนนให้ชัดเจน
- การทิ้งขยะริมทะเลบริเวณลานแคมป์บึงหัวถนนทะเลหลวงควรมีวิธีการแก้ไข เช่น แอบถ่ายวิดีโอแล้วนำมาฉาย

นางขมานรา พลทา กรรมการประจำซอย 15

- ควรจัดระเบียบการจอดรถริมถนนทะเลหลวง และเสนอให้ทางเทศบาลประสานไป

คำตอบของคณะวิทยากร

- คณะสมาชิกสภาเทศบาลได้ออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านแล้วแต่บางครั้งไม่พบ จึงแก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมเดือนละครั้ง

- ปัญหาเรื่องน้ำท่วมและระบบระบายน้ำทางทิศตะวันออกจะมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยช่วงฤดูร้อนจะปิดแผงเหล็ก ส่วนฤดูฝนก็จะเปิดแผงเหล็ก

- ปัญหาเรื่องขยะมาจากปัญหาพฤติกรรมของคน ที่ต้องมีการแก้ปัญหาโดยการสร้างจิตสำนึก

- คณะเทศมนตรีได้วางนโยบายเกี่ยวเรื่องการประปาไว้ตั้งแต่เริ่มรับตำแหน่ง ดังนั้นกรณีที่ได้รับจ้างงานประปา วางท่ออยู่ในคูระบายน้ำ อาจเป็นของเก่าที่วางอยู่ก่อนแล้ว

- ปัญหาเกี่ยวกับถังขยะ จะแก้ปัญหาออกเป็น 2 ส่วน คือให้ทางเทศบาลจัดถังขยะรวมให้และมีถังขยะประจำบ้าน

ปัญหาของผู้เข้าร่วมสัมมนา	คำตอบของคณะวิทยากร
<ul style="list-style-type: none"> ● ยังสำรวจจราจรให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด และบริเวณหน้าร้านเซเว่นอิเลฟเว่น ควรทำทางม้าลาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาการระบายน้ำจะรับไว้พิจารณา
<ul style="list-style-type: none"> ● ควรตัดแปลงซอยให้กว้างขึ้น โดยการขุดคูใหม่ และเปิดคูเพื่อเพิ่มพื้นที่ของถนนในซอย นายถนอม พูลวงศ์ กรรมการประจำซอย 5 	<ul style="list-style-type: none"> ● การตีเส้นจราจรระยะ 5 เมตร ก่อนเข้าซอย จะรับไว้พิจารณา
<ul style="list-style-type: none"> ● ในช่วงฤดูฝน น้ำจากซอย 9 ไหลทะลุเข้าไป ซอย 5 ทำให้น้ำท่วมบ้านในซอย 5 จึงเสนอให้ดำเนินการแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> ● สรุปปัญหาที่เทศบาลควรแก้ไขโดยเร่งด่วน
<ul style="list-style-type: none"> ● ในแต่ละซอยควรมีคูระบายน้ำทั้งสองด้าน เพราะเมื่อน้ำระบายไม่ทันทำให้น้ำท่วมบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ท่อประปาที่ขวางคูระบายน้ำ
<ul style="list-style-type: none"> ● ควรตีเส้นห้ามจอดรถบริเวณปากซอย ระยะ 5 เมตรก่อนเข้าซอย เพราะทำให้การจราจรติดขัด 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาขยะ แก้ปัญหาโดยการสร้างจิตสำนึกและทางเทศบาลจะเป็นผู้ดำเนินการเอง

3) การจัดเวทีการเรียนรู้ โดยทางคณะกรรมการจัดเวทีการเรียนรู้โดย นายจิตร ทวีตา สมาชิกสภาเทศบาล และทีมอาสาสมัครวิทยากรอยู่เป็นผู้กำหนดหัวข้อในการอภิปราย โดยกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเมืองสงขลา เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหัวข้อที่กำหนดไว้ ในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้สมาชิกได้ร่วมแสดงความคิดเห็นนั้น ได้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม โดยมีหัวข้อในการอภิปราย ดังนี้

1. ความเชื่ออาถรรพ์ในสังคมไทย ประกอบด้วย ซอย 2 3 5 6 17
2. การรักษานขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย ซอย 10 11 13 14 20
3. การจัดระเบียบสังคม ประกอบด้วยซอย 4 9 16 19
4. ความรับผิดชอบในสิ่งสาธารณะ ประกอบด้วยซอย 1 13 15 18

โดยใช้เวลาในการอภิปรายกลุ่มประมาณ 40 นาทีหลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายโดยตัวแทนกลุ่ม ประมาณ 30 นาที ซึ่งผลการอภิปรายเป็นดังนี้

1. ความเอื้ออาทรในสังคมไทย สรุปผลการรายงานของตัวแทนกลุ่มได้ดังนี้

- หลักความเมตตา
- หลักความสามัคคีในกลุ่มชน
- หลักมนุษยสัมพันธ์
- หลักความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. การรักษาดมชบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม สรุปผลการรายงานของตัวแทนกลุ่มได้ดังนี้

- วันปีใหม่ควรจัดให้มีการทำบุญตักบาตรให้ยิ่งใหญ่ขึ้น
- วันเด็กควรมีการจัดงานร่วมกันทุกซอย
- วันสงกรานต์ให้มีการรดน้ำผู้สูงอายุ
- วันทำบุญเดือนสิบ ควรมีการเลี้ยงอาหารถึง

3. การจัดระเบียบสังคม สรุปผลการรายงานของตัวแทนกลุ่มได้ดังนี้

- จัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า และการปลูกต้นไม้ที่วางกระถางล้ามาในถนน
- การดำเนินการกับการเลี้ยงสัตว์ในเขตเทศบาล ทำให้สัตว์ถ่ายบนถนน
- ปัญหาจากเสียงรบกวน จากยานพาหนะ เครื่องขยายเสียง การจำหน่ายสินค้า
- การจัดระเบียบการจอดรถริมถนน
- สายไฟ สายโทรศัพท์ไม่เป็นระเบียบ
- ร้านค้าอาหารริมถนนทะเลหลวงควรเปลี่ยนไปขายหน้าสถานีทหารเรือหรือที่คลังน้ำมันเก่า

4. ความรับผิดชอบในสิ่งสาธารณะ สรุปผลการรายงานของตัวแทนกลุ่มได้ดังนี้

- ความสามัคคีของคนในซอย
- กรรมการชอยต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในชอย
- สร้างจิตสำนึกให้กับตัวเองและส่วนรวม และให้คำแนะนำต่อผู้ที่ละเลยหน้าที่
- ทางเทศบาลควรทำหนังสือแจ้งกฎระเบียบให้ประชาชนทราบ
- การจอดรถริมถนนทะเลหลวง ควรจอดด้านเดียว หรือจอดวันคู่-คี่

- ควรทำฝาปิดครุระบายน้ำเพื่อป้องกันขยะลงในครุระบายน้ำ
- บริเวณปากซอยควรจัดเป็นเขตห้ามจอด
- ควรมีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจร

2.7 การดำเนินการพัฒนาซอยของตนเอง ในการดำเนินงานพัฒนาซอยของตนเองนั้น แต่ละซอยดำเนินการตามความต้องการและความพร้อมของแต่ละซอย ซึ่งแต่ละซอยกำหนดเวลาในการดำเนินการด้วยตนเองหลังจากมีการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ของเทศบาลนครสงขลา การดำเนินงานของแต่ละซอย เป็นดังนี้

2.7.1 ซอย 1 ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการซอยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่ ดังนั้นภายในซอยจึงเกิดกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการร่วมมือกันของสมาชิกในซอย ดังนี้

- มีกิจกรรมพัฒนาซอย จำนวน 3 ครั้ง มีการพัฒนาบ้านและหน้าบ้านของตนเอง พัฒนาครุระบายน้ำ จัดการทำความสะอาดหน้าบ้าน
- มีการจัดกิจกรรมวันขึ้นปีใหม่
- การจัดกิจกรรมตามประเพณี คือการทำบุญประจำซอย ประเพณีรดน้ำผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ โดยการขอสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินการเพิ่มเติมจากทางเทศบาล เช่นต้นไม้ เครื่องเสียง

2.7.2 ซอย 4 สำหรับซอย 4 หลังจากมีการจัดประชุมสัมมนาประชาคมวิชาการภายในซอยยังไม่ได้มีการนัดหมายจัดประชุมคณะกรรมการ ดังเช่นซอย 1 แต่มีการพูดคุย เสวนากันในสภากาแฟ ซึ่งเป็นการพูดคุยกันในกลุ่มคนจำนวนน้อย และยังไม่มียุทธศาสตร์ในเชิงปฏิบัติกิจกรรมภายในซอย ดังนั้นในซอย 4 จึงยังไม่มีการทำกิจกรรมใดๆ ภายในซอยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

2.7.3 ซอย 20 คณะกรรมการซอยได้มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง เป็นซอยที่คนในซอยมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมภายในซอย ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้ดำเนินการไปแล้ว ดังนี้

การทำบุญประจำซอย เป็นกิจกรรมแรกที่เป็นารเริ่มต้นของสมาชิกในซอย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในซอย มีการจัดกิจกรรมตลอดวัน ช่วงเช้ามีพิธีสงฆ์ ภาคกลางวันมีกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ ได้แก่การประกวดร้องเพลง การแข่งขันปิดตาตีหม้อ การแข่งขันชักคะเย่อ การแข่งขันวอลเลย์บอล มีการตรวจสุขภาพโดยนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล การบริการตรวจวัดสายตาโดยร้านสงขลานครการแว่น ส่วนภาคกลางคืนมีการแสดงดนตรีและ

หนังสือสูง มีการร่วมประกวดคำขวัญประจำชอย ส่วนอาหารและงบประมาณในการดำเนินการ นั้นคณะกรรมการชอยและสมาชิกในชอยได้ร่วมกันสนับสนุนตามกำลังศรัทธา

- การพัฒนาคุรระบายน้ำรวมของชุมชนชวริชา สมาชิกในชอยมีประเด็นที่มีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องคุรระบายน้ำรวมที่รองรับน้ำจากท่อระบายน้ำหลักที่รับน้ำจากทุกชอยในชุมชนชวริชา ซึ่งคุรระบายน้ำรวมนี้เป็นคุรขนาดใหญ่ที่อยู่ด้านหลังชอย 20 หากคุรนี้สามารถระบายน้ำได้ดี ก็จะสามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมในชุมชนชวริชาได้ นอกจากนั้นยังลดปัญหาเรื่องกลิ่นของน้ำเสียได้ ดังนั้นสมาชิกในชอย 20 จึงได้ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาคุรระบายน้ำรวมก่อนถึงฤดูฝนของปลายปี 2544 เป็นผลให้ช่วยแก้ปัญหาน้ำท่วมในชุมชนชวริชาในช่วงฤดูฝนที่มา เนื่องจากมีการระบายน้ำได้ดีขึ้น สำหรับงบประมาณในการดำเนินการนั้น สมาชิกในชอยร่วมกันลงแรง และบริจาคอุปกรณ์ เช่นคนที่มีอาชีพพยาบาลนำถุงมือมาให้ใช้ บางรายร่วมบริการน้ำดื่ม นอกจากนั้นสมาชิกในชอยมีความคิดที่จะมีการพัฒนาคุรระบายน้ำรวมอย่างต่อเนื่องทุก 3 เดือน แต่ขอความสนับสนุนในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์บางส่วนและเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บคราวละ 3 คนในการจัดเก็บจากทางเทศบาลนครสงขลา

- การพัฒนาหน้าบ้านของตนเองโดยการทำความสะอาดอย่างต่อเนื่องและประดับต้นไม้หน้าบ้านอย่างน้อยบ้านละ 2 ต้น

2.8 การจัด Zoning ในการพัฒนา เทศบาลนครสงขลาได้กำหนดเขตพื้นที่ในการพัฒนาอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดเขตพื้นที่ในการพัฒนาเป็น 4 เขต โดยใช้เกณฑ์พื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกันก็จัดให้อยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน เพื่อความสะดวกในการดำเนินการในการพัฒนา การจัดเก็บ การทำความสะอาด และการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- 8.1 เขตพื้นที่ที่ 1 ประกอบด้วย ชอยตอกรัก ชอยสะดวก ชอย 1 ชอย 3 และชอย 5 ดำเนินการพัฒนาชอยพร้อมกันในวันที่ 1 มีนาคม 2545
- 8.2 เขตพื้นที่ที่ 2 ประกอบด้วย ชอย 9 ชอย 11 ชอย 13 ชอย 15 และ ชอย 17 ดำเนินการพัฒนาในวันที่ 17 มีนาคม 2545
- 8.3 เขตพื้นที่ที่ 3 ประกอบด้วย ชอย 2 ชอย 4 ชอย 6 ชอย 10 ชอย 12 ดำเนินการพัฒนาในวันที่ 6 พฤษภาคม 2545
- 8.4 เขตพื้นที่ที่ 4 ประกอบด้วย ชอย 14 ชอย 16 ชอย 18 ชอย 20 ดำเนินการพัฒนาในวันที่ 27 เมษายน 2545

โดยมีการกำหนดรูปแบบในการพัฒนาคือ การประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือให้ประชาชนได้ร่วมกันพัฒนาชอยในช่วงเช้าระหว่างเวลา 08.30-13.00 น. โดยมีเทศบาลเป็นฝ่ายสนับสนุนในการจัดเก็บและฉีดคุรระบายน้ำ หลังจากทีสมาชิกในชอยทำการพัฒนาแล้ว และในช่วง

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ในพื้นที่นำร่องชุมชนวิภา ตำบลปออยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีปัจจัยที่ได้นำมาพิจารณาว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ด้านการบริหารจัดการ กลไกของภาครัฐ และเงื่อนไขของชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมที่ผู้วิจัยได้ศึกษาประกอบด้วย อาชีพ รายได้ การศึกษา และวิถีชีวิตของคนในซอยทั้ง 3 ซอย จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1.1 ซอย 1

3.1.1.1 อาชีพ สมาชิกในซอย 1 มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายทั้งอาชีพส่วนตัว ราชการ รัฐวิสาหกิจ จึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์เป็นการทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว สมาชิกในซอยจึงมีเวลาว่างในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงาน และช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์คือวันเสาร์-อาทิตย์ การดำเนินการต่างๆภายในซอยจึงจัดให้ขึ้นในช่วงวันเสาร์อาทิตย์แทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการประชุมสมาชิกภายในซอย คณะกรรมการซอย กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและการพัฒนา

นอกจากนั้น การประกอบอาชีพที่หลากหลายของสมาชิกในซอย 1 ยังเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในซอยอีกด้วย ดังเช่นอาชีพพยาบาล ผู้ที่มีอาชีพพยาบาลจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่เป็นอย่างดี เนื่องจากนโยบายเรื่องเมืองน่าอยู่เป็นนโยบายที่สำคัญของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขที่ได้ดำเนินการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เมื่อมีโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ขึ้น สมาชิกในซอยที่ประกอบอาชีพนี้จึงเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับในการทำเมืองให้น่าอยู่ จึงมีพฤติกรรมที่แสดงให้คนในซอยเห็นคุณค่าและประโยชน์ เช่นการพูดคุย การให้ความรู้ พฤติกรรมด้านสุขอนามัย การเสวนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำซอยให้น่าอยู่ โดยมักใช้ร้านขายอาหารที่ตั้งอยู่กลางซอยซึ่งถือเป็นจุดรวมของสมาชิกในซอย 1 เนื่องจากเป็นร้านขายอาหารที่เป็นที่ยอมรับของคนในซอย เนื่องจากมีความสะอาด ถูกอนามัย ราคาถูก จึงถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมที่มีส่วนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องความน่าอยู่ของซอย และสมาชิกที่ประกอบอาชีพพยาบาลมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ส่วนสมาชิกที่ประกอบอาชีพครูทั้งครูในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รวมทั้งข้าราชการครูที่เกษียณอายุราชการ เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในซอยเป็นต้น เนื่องจาก

เป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับนับถือ เป็นที่เชื่อถือของคนในซอยว่าเป็นผู้นำทางความคิด ยอมรับ การเปลี่ยนแปลง มีการประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความเสียสละ อีกทั้งยังมีความ เข้าใจ ความชำนาญในการวางแผนงาน การจัดการด้านเอกสาร ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มคนที่สมาชิก ภายในซอยให้ความไว้วางใจให้เป็นคณะกรรมการซอยและที่ปรึกษาของคณะกรรมการซอย

นอกจากนั้น ผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งประกอบการที่บ้านของตนเอง ก็มีส่วนเชื่อมต่อกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย เช่นร้านขายอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ร้านตัดผม ร้านขายยา สมุนไพร ร้านขายปลาสดสวยงาม ซึ่งเป็นแหล่งพบปะของคนในซอย ทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ข่าวสาร สถานที่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการจัดกิจกรรม และความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมทั้งผู้ ประกอบการหลายรายยังได้รับการไว้วางใจจากสมาชิกในซอยให้เป็นคณะกรรมการซอย นอกจากนี้ ผู้ประกอบการอาชีพเหล่านี้ยังมีความคิดเห็นว่าหากซอยได้มีการพัฒนาบรรยากาศทางกายภาพให้ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสะอาด จัดระบบการจราจร จัดการเรื่องการจอดรถให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และสมาชิกในซอยรวมทั้งตนเองจะได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น อาจจะเป็นช่องทางให้มีรายได้ เพิ่มขึ้น และทำธุรกิจได้ดีขึ้น

3.1.1.2 รายได้ สมาชิกในซอย 1 ส่วนใหญ่มีรายได้ดี มีฐานะปานกลาง ถึงค่อนข้างดี ดังนั้นสมาชิกในซอยจึงมีสภาพคล่องทางด้านการเงิน จึงมักมีเวลาว่างที่เหลือจากการ ประกอบอาชีพหลัก เพราะไม่ต้องขวนขวายเรื่องหารายได้เพื่อการดำรงชีวิตมากนัก จึง สามารถใช้เวลาว่างของตนเองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งยังร่วมให้การสนับสนุนทางด้านการเงิน ได้อีกด้วย

3.1.1.3 การศึกษา สมาชิกในซอยมีระดับการศึกษาที่หลากหลาย โดย ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นผลให้มีการรับรู้เรื่องใหม่ได้รวดเร็ว เข้าใจง่าย ค่อนข้างมีเหตุผล ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมโครงการ มีผลทำให้ ซอย 1 มีความโดดเด่นในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.1.1.4 วิถีชีวิตของคนในซอย จากการศึกษาพบว่า สมาชิกในซอยนั้น แม้จะมีอาชีพที่หลากหลาย มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีภูมิลำเนาเดิมที่ต่างกัน แต่ทุก คราวเรือนมีการปรับตัวเข้าหากัน สามารถพูดคุย สื่อสาร สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่าง กว้างขวาง ไม่มีการแบ่งชนชั้น ไม่มีการแบ่งพวกพ้อง (นางอ. ถึงราตรี ผู้ให้สัมภาษณ์) ประกอบ กับสมาชิกในซอยเคยร่วมทำกิจกรรมร่วมกันมาก่อน เช่นกิจกรรมสำหรับเด็ก (กิจกรรมวันเด็ก) กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ โดยมีอาจารย์ปลอบ ชูสิน (เสียชีวิตแล้ว) ครูในซอยเป็นแกนนำในการจัด กิจกรรมซึ่งได้รับความร่วมมือมาโดยตลอด สมาชิกในซอยให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมทั้งใน

ด้านการแสดงความคิดเห็น การออกเงิน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนั้นสมาชิกในซอยจึงยินดีที่จะมีส่วนร่วมในโครงการเนื่องจากเคยมีความร่วมมือกันมาก่อน

3.1.2 ซอย 4

3.1.2.1 อาชีพ สมาชิกในซอย 4 มีอาชีพที่หลากหลายเช่นเดียวกับชุมชนเมืองโดยทั่วไป คนบางส่วนมีอาชีพรับราชการในหน่วยงานที่หลากหลาย แต่มีผู้ใช้แรงงานมากกว่าอาชีพอื่น ในช่วงเวลาวันทำการจึงมีสมาชิกในซอยที่อาศัยอยู่ค่อนข้างน้อย ส่วนในช่วงวันหยุดนั้นสมาชิกชุมชนมักจะใช้เวลากับครอบครัว ขณะที่ผู้ใช้แรงงานไม่ค่อยมีเวลารว่าง เนื่องจากต้องชวนขายหารายได้ให้พอเพียง สมาชิกที่อยู่บ้านจึงมักเป็นผู้สูงอายุเฝ้าบ้านหรือดูแลบุตรหลาน

3.1.2.2 รายได้ สมาชิกในซอย 4 กลุ่มหนึ่งมีฐานะดี ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีรายได้น้อยมีการดำรงชีวิตแบบพอมีพออยู่ เป็นผู้ใช้แรงงาน ค้าขายรายย่อยที่มีรายได้น้อย

3.1.2.3 การศึกษา สมาชิกในซอย 4 มีการศึกษาที่แตกต่างกันหลายระดับ ผู้ใช้แรงงานซึ่งมีการศึกษาน้อยประกอบกับอาศัยอยู่ในบ้านเช่า นอกจากจะไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลสิ่งแวดล้อมแล้วยังเป็นผู้สร้างมลภาวะอีกด้วย เช่นการทิ้งวัสดุที่ไม่ต้องการลงในคูระบายน้ำ การทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในคูระบายน้ำโดยตรง การวางกองวัสดุวางทางระบายน้ำ นอกจากนั้น ยังมีผู้แสดงความคิดเห็นว่าการศึกษาที่จัดในระบบ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชน เช่นการทิ้งขยะลงในคูระบายน้ำ การทำลายสาธารณสมบัติ การขีดเขียนในที่สาธารณะ ส่วนผู้ได้รับการศึกษาสูงนั้นก็ไม่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกคือการเข้าร่วมประชุมสมาชิกในซอย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

3.1.2.4 วิถีชีวิตของคนในซอย 4 คนในซอย 4 มีความหลากหลายทั้งในด้านอาชีพ การศึกษา และรายได้ กลุ่มแรกมีฐานะร่ำรวย มีรายได้สูง มีการศึกษาสูง ชอบแสดงอำนาจและมักจะถูกผู้มีรายได้น้อยและการศึกษาต่ำ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีรายได้น้อย การศึกษาต่ำ อาศัยบ้านเช่า ไม่อยากคบค้าสมาคมกับคนกลุ่มแรก คนในซอย 4 จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน ทำให้มีความขัดแย้ง ทางความคิด สภาพสังคมภายในซอยจึงเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ตัวใครตัวมัน ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กัน ไม่ค่อยมีความช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ส่วนสมาชิกอีกกลุ่มหนึ่งเป็นนักศึกษาที่มาเช่าหอพักอยู่ในซอย มีท่าทีวางเฉยต่อการดำเนินโครงการ สมาชิกในซอยส่วนใหญ่มองว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของเทศบาล ประกอบกับก่อนการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่นั้น มีการขึ้นค่าธรรมเนียมค่าขยะจากครัวเรือนละ 10 บาท เป็น 30 บาท จึงทำให้คนในซอยคิดว่าต้องใช้บริการให้คุ้มค่ากับเงินที่ต้องจ่ายเพิ่ม การขึ้นค่าธรรมเนียมจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ลดทอนความคิดในการมีส่วนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นสมาชิกในซอย 4 ไม่เคยมี

กิจกรรมใดๆ ที่ทำร่วมกันภายในชอย สมาชิกในชอยไม่ค่อยรู้จักกัน ไม่ค่อยพูดคุยกัน และไม่มี ความสัมพันธ์ต่อกัน

3.1.3 ชอย 20

3.1.3.1 **อาชีพ** สมาชิกในชอย 20 มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายทั้งอาชีพ ส่วนตัว รับราชการ รัฐวิสาหกิจ จึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์เป็นการทำงาน เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว สมาชิกในชอยจึงมีเวลาว่างในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงานและช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์คือวันเสาร์-อาทิตย์ การดำเนินการต่างๆภายในชอยจึงจัดให้ขึ้นในช่วงวันเสาร์- อาทิตย์แทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการประชุมสมาชิกภายในชอย คณะกรรมการชอย กิจกรรมทาง ศาสนา วัฒนธรรม และการพัฒนา

นอกจากนั้น การประกอบอาชีพของสมาชิกในชอย 20 มีส่วนเอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วม ของประชาชนภายในชอย ดังเช่นอาชีพพยาบาล ผู้ที่มีอาชีพพยาบาลจะมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเมืองน่าอยู่เป็นอย่างดี เนื่องจากนโยบายเรื่องเมืองน่าอยู่เป็นนโยบายที่สำคัญของกรม อนามัย กระทรวงสาธารณสุขที่ได้ดำเนินการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เมื่อมีโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ขึ้น สมาชิกในชอยที่ประกอบอาชีพนี้จึงเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ ประชาชนจะได้รับในการทำให้เมืองให้น่าอยู่ จึงมีพฤติกรรมที่แสดงให้คนในชอยเห็นคุณค่าและ ประโยชน์ เช่นเมื่อมีการจัดหรือบรรยายน้ำรวมก็จะนำถุงมือมาให้กับสมาชิกได้ใช้เพื่อป้องกันเชื้อโรค มีการคัดแยกขยะที่บ้านก่อนทิ้ง อาสาสมัครเป็นกลุ่มแกนนำในการพัฒนาชอย ส่วนสมาชิกที่ ประกอบอาชีพครูซึ่งเป็นครูระดับประถมศึกษา ก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนภายในชอย เนื่องจากเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับนับถือ เป็นที่เชื่อถือของคนในชอยว่า เป็นผู้นำทางความคิด ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีการประสานงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความเสียสละ ทั้งยังมีความเข้าใจ ความชำนาญในการวางแผนงาน การจัดการด้านเอกสาร ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มคนที่สมาชิกภายในชอยให้ความไว้วางใจให้เป็นคณะกรรมการชอยเช่นเดียวกับ ชอย 1

อาชีพผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งประกอบกิจการที่บ้านของตนเอง ก็มีส่วนสำคัญในการ สร้างการมีส่วนร่วม เช่นร้านขายอาหาร ร้านขายของชำ ร้านเสริมสวย เป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งพบ ประของกันของคนในชอย ทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข่าวสาร สถานที่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการ จัดกิจกรรม และความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมทั้งผู้ประกอบการหลายรายยังได้อาสาสมัครตนเอง เข้ามาช่วยเป็นกลุ่มแกนนำในการดำเนินโครงการ และได้รับการรับรองจากสมาชิกในชอยให้เป็น คณะกรรมการชอย

3.1.3.2 รายได้ สมาชิกในชอย 20 ส่วนใหญ่มีรายได้ดี มีฐานะปานกลางถึงค่อนข้างดี ดังนั้นสมาชิกในชอยจึงมีสภาพคล่องทางการเงิน สมาชิกในชอยประมาณกึ่งหนึ่งประกอบอาชีพส่วนตัวอยู่ที่บ้านของตนเอง จึงมีความสะดวกในการประสานงานในการทำกิจกรรมต่างๆ สมาชิกในชอยมีฐานะที่ดีจึงมักสมทบเงินในการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ภายในชอย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการพัฒนารชอย การทำบุญประจำชอย การจัดตั้งกองทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดี

3.1.3.3 การศึกษา สมาชิกในชอยมีระดับการศึกษาที่หลากหลาย แต่ไม่ว่าจะมีการศึกษาในระดับใด ประชาชนก็ให้ความสนใจในการรับรู้อาชีวสาร จึงได้ขอให้ทางเทศบาลจัดทำหอกระจายข่าวประจำชอยและชุมชนวงวิภาเพื่อให้เป็นจุดประชาสัมพันธ์ หรือรับรู้อาชีวสาร ความรู้ต่างๆ เหมือนอย่างชุมชนอื่นที่ทางเทศบาลนครสงขลาได้ดำเนินการไปแล้ว

3.1.3.4 วิถีชีวิตของคนในชอย สมาชิกในชอย 20 ส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์ที่คล้ายคลึงกับชาวชนบทเนื่องจากเป็นชอยที่สมาชิกส่วนใหญ่อพยพมาจากคาบสมุทรมุขตึงพระซึ่งถือเป็นภาคชนบทของจังหวัดสงขลา ชาวสงขลาที่เป็นคนจีนที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมเรียกคนที่อพยพจากคาบสมุทรมุขตึงพระว่า "พวกบก" ("โหมบก"ในภาษาถิ่นใต้) คนในชอยจึงมีความสัมพันธ์ของสมาชิกเชิงเครือญาติ มีความช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อกัน มีการลงแรงเมื่อมีการทำกิจกรรมที่บ้านสมาชิกภายในชอย เช่นงานทำบุญบ้าน นอกจากนั้น ภายในชอยเคยมีการจัดกิจกรรมบันเทิงกิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ งานวันเด็กให้กับเด็กในชอย โดยมีคนไทยเชื้อสายจีนชื่อ "แปะแซ" ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินที่เปิดให้ชาวบ้านที่อพยพมาเช่าที่เป็นแกนนำ ดังนั้นเมื่อมีการดำเนินโครงการ กลุ่มที่อพยพจากคาบสมุทรมุขตึงพระและลูกๆของแปะแซจึงเป็นกลุ่มที่เป็นแกนนำสำคัญในการดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชอย ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชอย

กล่าวโดยสรุป สภาพเศรษฐกิจ สังคม ทั้งด้านอาชีพ รายได้ การศึกษา และวิถีชีวิตของคนในชอยแต่ละนั้น มีความแตกต่างกัน โดยชอยที่สมาชิกในชอยประกอบอาชีพพยาบาลและข้าราชการครุภัณฑ์นั้นเป็นอาชีพที่เอื้อการมีส่วนร่วมในโครงการเนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเมื่อนำอยู่เป็นเบื้องต้น มีความสนใจและเห็นคุณค่าของเมื่อนำอยู่ อีกทั้งมีความสามารถในการทำงานที่เป็นระบบ ชอยที่เคยมีกิจกรรมร่วมกันมาก่อน ทั้งชอย 1 และชอย 4 นั้นสมาชิกในชอยมีความสัมพันธ์กัน ร่วมกิจกรรมร่วมออกเงิน ลงแรง เมื่อมีโครงการหรือกิจกรรมลงไปในพื้นที่ชุมชนจึงมีความพร้อม มีความเคลื่อนไหวในการดำเนินโครงการ

3.2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการในการดำเนินการโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ เป็นการศึกษาบทบาทของอาสาสมัคร ผู้นำชอยและคณะกรรมการชอยในการประสานงาน กระบวนการในการทำกิจกรรม การแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในชอย

3.2.1 บทบาทของอาสาสมัครชอีน่าน้อย

อาสาสมัครชอีน่าน้อยคือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากฝ่ายงานต่างๆ จากทางเทศบาลนครสงขลา ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานโครงการชอีน่าน้อยกับประชาชนในชอยต่างๆทั้ง 20 ชอยในเขตพื้นที่ชอีน่าน้อย ซึ่งประกอบด้วย บุคคล 4 กลุ่ม คือ

1. สมาชิกสภาเทศบาลนครสงขลา จำนวน 20 คน
2. เจ้าหน้าที่เทศบาลนครสงขลา จำนวน 20 คน
3. อาสาสมัครครูโรงเรียนเทศบาลนครสงขลา จำนวน 20 คน
4. อาสาสมัครครูโรงเรียนวชิรานุฎ จำนวน 20 คน

รวมทั้งสิ้นจำนวน 80 คน โดย ในแต่ละชอยประกอบด้วยกลุ่มอาสาสมัคร 1 ชุด ในแต่ละชุดประกอบด้วยตัวแทนจำนวน 4 คน จากส่วนงานดังกล่าวข้างต้นส่วนละ 1 คน โดยมีกระบวนการคัดเลือกอาสาสมัครชอีน่าน้อยประจำชอย ดังนี้

1) การคัดเลือกสมาชิกสภาเทศบาล

การคัดเลือกอาสาสมัครชอีน่าน้อยประจำชอย(ชอย 1 และ ชอย 20) เปิดโอกาสให้สมาชิกสภาเทศบาลได้เลือกพื้นที่ที่จะลงปฏิบัติการตามความสมัครใจ ดังเช่นกรณีของชอย 1 สมาชิกสภาเทศบาลประจำชอยคือนายพิทักษ์ ทองสุกใสเคยเป็นบุคคลที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ในชอย แต่ภายหลังได้ย้ายออกไป ดังนั้นจึงมีความคุ้นเคยกับสมาชิกในชอยเป็นเบื้องต้น ประกอบกับเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แล้ว ได้อาศัยทักษะ และบุคลิกภาพส่วนตัวเข้าไปศึกษาสภาพความเป็นอยู่กับคนในชอย ทำความรู้จักคุ้นเคยกับคนในชอยในระยะแรกของการดำเนินงานโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ สำหรับสมาชิกสภาเทศบาลประจำชอย 1 ก็เช่นเดียวกัน สมาชิกสภาเทศบาลประจำชอย 20 คือ สมาชิกสภาเทศบาลและทีมอาสาสมัครประจำชอยได้เข้าทำความคุ้นเคยกับคนในพื้นที่

2) การคัดเลือกเจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาล

วิธีการคัดเลือกใช้วิธีการเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีบ้านพักอยู่ในชอยใดให้มีหน้าที่ประจำชอยนั้น นอกจากนั้น ยังคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกสภาเทศบาลทั้ง 3 ชอยที่ได้ทำการศึกษา

3) การคัดเลือกครูโรงเรียนเทศบาล 2 (อ่อนอุทิศ)

โรงเรียนเทศบาล 2 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ด้านตะวันตกของวชิรา มีความผูกพันกับชุมชน มาแต่เดิม เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ให้บริการรับบุตรหลานในพื้นที่เข้าเรียนตั้งแต่ระดับป.1-ป.6 และมีครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาล การคัดเลือกครูจากโรงเรียนประจำชอย จึงใช้วิธีการคัดเลือกในลักษณะเดียวกับการคัดเลือก เจ้าหน้าที่จากทางเทศบาล

4) การคัดเลือกครูในเครือโรงเรียนวชิรานุกูล

โรงเรียนวชิรานุกูลเป็นโรงเรียนในย่านวชิราที่มีความเจริญควบคู่กับชุมชน ประกอบด้วยโรงเรียนวชิรานุกูล โรงเรียนสตรีวชิรานุกูล และโรงเรียนวชิราไปลิเทคนิค ดังนั้นทางโรงเรียน จึงเสนอตัวเองเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในกระบวนการสร้างชุมชนให้มีความน่าอยู่ โดยทางโรงเรียนได้คัดเลือกครูในเครือของโรงเรียนที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ภายในชอยต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการด้วย

บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครวชิราน่าอยู่ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากเทศบาล นครสงขลา

1. ปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือจากประชาชนเพื่อให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
  2. เป็นผู้ประสานงานโครงการระหว่างประชาชนและเทศบาล อำนวยความสะดวกและ ให้คำปรึกษาแนะนำ
  3. สรรหาผู้นำตามธรรมชาติเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในชอยนั้นๆ
- จากการศึกษา พบว่าอาสาสมัครในแต่ละชอยได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ บทบาทการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการอย่างแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

3.2.1.1 บทบาทของอาสาสมัครวชิรา ชอย 1

กลุ่มอาสาสมัครวชิรา ชอย 1 หลังจากที่ได้รับทราบการประชุมสัมมนาอาสาสมัครวชิราซึ่งจัด โดยเทศบาลนครสงขลา ณ โรงเรียนวชิรานุกูล สงขลา ทำให้อาสาสมัครทั้ง 4 คนที่ได้รับการ คัดเลือกจากตัวแทนสมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่เทศบาล ครูในเครือโรงเรียนวชิรานุกูล และ ครูโรงเรียนเทศบาลได้ทำความรู้จักกัน และร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงแนวทางในการทำงานร่วมกัน ต่อจากนั้นทางกลุ่มอาสาสมัครทำการประสานงานกับทางวิทยาลัยพยาบาลพระบรมราชชนนี สงขลาเพื่อเก็บข้อมูลชอย โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลด้านที่อยู่ อาศัยและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลทั่วไปซึ่งเป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการวชิราน่าอยู่

ความสามารถในการให้ความร่วมมือ ปัญหาในพื้นที่ชุมชนวิธา หลังจากนั้นกลุ่มอาสาสมัคร ได้เชิญสมาชิกในซอยเข้าร่วมประชุม ได้พบสมาชิกในซอยและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ แล้วจึงดำเนินการประชุมคัดเลือกผู้นำซอย คณะกรรมการซอย และที่ปรึกษาของคณะกรรมการซอยโดยใช้มติของสมาชิกในการประชุม หลังจากนั้นเมื่อมีคณะกรรมการซอยแล้ว กลุ่มอาสาสมัครก็ทำหน้าที่ให้คำชี้แนะ คำปรึกษาในการดำเนินการ การประสานระหว่างเทศบาลกับประชาชนตลอดช่วงระยะเวลาของการดำเนินโครงการ ซึ่งคณะกรรมการซอยและสมาชิกในซอยให้การยอมรับในการทำงานของอาสาสมัครของซอย 1 ว่ามีความสามารถในการประสานงานได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแทนเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีบทบาทในการทำกิจกรรมต่างๆภายในซอย และเป็นบุตรของบุคคลที่คนในซอยมีความเชื่อถือศรัทธา คืออาจารย์ปลอบ ชูสิน ประกอบกับสมาชิกสภาเทศบาลที่มีบุคลิกที่เป็นกันเอง เข้าใจสมาชิก อีกทั้งเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปเนื่องจากเป็นผู้ดำเนินรายการน่ายกพบประชาชน ทางสถานีวิทยุสถานีทหารเรือสงขลา จึงสามารถทำตัวเข้ากับสมาชิกในซอยได้เป็นอย่างดี

3.2.1.2 บทบาทของอาสาสมัครวิธา ซอย 4

การเริ่มต้นการทำงานของอาสาสมัครวิธาน่าอยู่ซอย 4 นั้น หลังจากเข้าร่วมการประชุมสัมมนาอาสาสมัครวิธาซึ่งจัดโดยเทศบาลนครสงขลา ณ โรงเรียนวิชานุกูล สงขลาแล้ว อาสาสมัครทั้ง 4 คนที่ได้รับการคัดเลือกจากตัวแทนสมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่เทศบาล ครูในเครือโรงเรียนวิชานุกูล และครูโรงเรียนเทศบาลได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงแนวทางในการทำงานร่วมกัน ต่อจากนั้นทางกลุ่มได้พบกับสมาชิกในซอยบางส่วนเพื่อสรรหาแกนนำซอยและได้แกนนำจำนวน 3 คน ซึ่งมีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอในการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการซอย ทางกลุ่มอาสาสมัครจึงได้เปลี่ยนวิธีการในการสรรหาคณะกรรมการซอย โดยการเข้าพบปะพูดคุยกับครัวเรือนทุกครัวเรือนภายในซอย พร้อมทั้งทำความเข้าใจ แจกเอกสารการดำเนินการและให้ความรู้และแจกหนังสือเชิญประชุม ในการประชุมมีตัวแทนสมาชิกเข้าร่วมจำนวน 10 ครัวเรือน จึงได้สรรหาคณะกรรมการซอยจากที่ประชุมนั้น หลังจากนั้นทางกลุ่มอาสาสมัครได้เข้ามาพบปะกับคณะกรรมการซอยไม่บ่อยนัก มีเพียงการเข้ามาประสานงานตามขั้นตอนการทำงานของเทศบาลเท่านั้น เช่นการเชิญประชุมสัมมนาประชาคมวิธา หรือการแจ้งหนังสือการพัฒนาซอย ในส่วนของอาสาสมัครเอง ทั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นตัวแทนก็ไม่ได้แสดงบทบาทในการทำงาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่เทศบาลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในกองการศึกษาของทางเทศบาล อาจขาดความชัดเจนในการทำงาน ประกอบกับการทำงานพบปะประชาชนนั้นต้องใช้เวลาอันยาวนานราชการ ทำให้ผู้มีภาระครอบครัวไม่สามารถทำงานเชิงกระบวนการนี้ได้อย่างเต็มที่

3.2.1.3 บทบาทของอาสาสมัครวิชาชีพ ขอย 20

การเริ่มต้นการทำงานของกลุ่มอาสาสมัครวิชานำอยู่นั้น หลังจากที่เข้าร่วมการประชุม สัมมนาอาสาสมัครวิชาชีพซึ่งจัดโดยเทศบาลนครสงขลา ณ โรงเรียนวชิราวุธ สงขลาแล้ว อาสาสมัครทั้ง 4 คนที่ได้รับการคัดเลือกจากตัวแทนสมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่เทศบาล ครูในเครือโรงเรียนวชิราวุธ และครูโรงเรียนเทศบาลได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือถึงแนวทางในการทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับอาสาสมัครของขอยอื่น แต่ขอย 20 นั้นมีเทคนิคในการทำงานที่เด่นกว่าอาสาสมัครในขอยอื่น คือมีการเข้าร่วมพบปะพูดคุยกับครัวเรือนอย่างไม่เป็นทางการ จึงเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในขอย ประกอบกับสมาชิกในขอยก็ให้การยอมรับสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นอาสาสมัครของขอย เนื่องจากสมาชิกในขอยสนับสนุนที่มสงขลาพัฒนาที่สมาชิกผู้นี้สังกัดอยู่ด้วย

3.2.2 บทบาทของผู้นำขอยและคณะกรรมการขอย

ผู้นำขอยและคณะกรรมการขอย ถือเป็นแกนนำของการพัฒนา ในการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆของโครงการ จำเป็นต้องอาศัยความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กัน ให้ครอบคลุมทุกตรอกซอย สร้างและประสานประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน โดยมีวิธีการสรรหาผู้นำขอยและคณะกรรมการขอยที่ต่างต่างกัน ดังต่อไปนี้

วิธีการสรรหาผู้นำขอยและคณะกรรมการขอย

ขอย 1 ใช้วิธีการเชิญสมาชิกในขอยเข้าร่วมประชุม โดยใช้บ้านของอาสาสมัครประจำขอย ที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ในขอย 1 เป็นสถานที่ประชุม โดยที่มอาสาสมัครได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนภายในขอยเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองนำอยู่ และมีการเลือกผู้นำขอยและคณะกรรมการ จึงถือได้ว่าผู้นำขอยและคณะกรรมการขอยมาจากการยอมรับของประชาชนภายในขอย

ขอย 4 ให้การเข้าไปทำความรู้จักกับคนในขอยโดยเริ่มบ้านที่ขายของชำภายในขอย สอบถามถึงบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำได้ หลังจากนั้นจึงเข้าไปติดต่อบุคคลที่ทางที่มอาสาสมัครคิดว่าน่าจะเป็นผู้นำในการพัฒนาขอย และได้รับการแนะนำให้ติดต่อบ้านสมาชิกอีก 2 บ้าน ดังนั้นในระยะเริ่มต้นจึงมีแกนนำในการพัฒนาขอยรวม 3 คน ซึ่งทางกลุ่มอาสาสมัครเห็นว่ามีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการการพัฒนาขอย หลังจากนั้นจึงได้ออกหนังสือเชิญประชุมไปยังครอบครัวต่างๆ เพื่อทำการชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนน้อย ดังนั้นจึงลงความเห็นให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นคณะกรรมการขอย

ขอย 20 ใช้วิธีการเชิญสมาชิกในขอยเข้าร่วมประชุมโดยใช้ถนนภายในขอยเป็นสถานที่ประชุม โดยที่มอาสาสมัครได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนภายในขอยเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองนำอยู่ แล้วจึงได้มีการสรรหาแกนนำในการพัฒนาขอย โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้สมัครเองตามความสมัครใจ หลังจากนั้นจึงให้สมาชิกในขอยรับรอง

หลังจากที่ได้รับแต่งตั้งจากทางเทศบาลนครสงขลา ให้ผู้นำชอยและคณะกรรมการชอยของแต่ละชอยทำหน้าที่เป็นแกนนำในการพัฒนาแล้ว จากการศึกษาพบว่า ผู้นำและคณะกรรมการชอยได้มีบทบาทในการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 ชอย 1 ผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย 1 ได้จากการเลือกของสมาชิกในชอยตามมติของที่ประชุม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในชอย จากการศึกษาพบว่าผู้นำชอยเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของคนในชอยและรู้จักคนในชอยเป็นอย่างดี มีคุณสมบัติคือประพฤติตนในการดูแล เอาใจใส่ด้านสิ่งแวดล้อมภายในชอยมาโดยตลอด เช่น รักษาความสะอาดถนน คูระบายน้ำ การจัดการความเป็นระเบียบของถังขยะ นอกจากนั้นยังเป็นผู้นำทางความคิด กล่าวพูด กล่าวทำ และนำเสนอต่อทางเทศบาล ส่วนคณะกรรมการชอยนั้นมีการประสานการทำงานกันเป็นอย่างดี มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน มีการบันทึก สรุปผลการประชุมและประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ พร้อมกับบันทึกผลการสรุปผลการประชุมเสนอไปยังเทศบาล

3.2.2.2 ชอย 4 จากการศึกษาพบว่า ผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย 4 เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในวัย 60 ปี ขึ้นไปทั้งสิ้น ความคิดของกลุ่มผู้นำมีความเชื่อฝังใจว่าการมีส่วนร่วมเรื่องการสร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบในสิ่งสาธารณะเป็นเรื่องยาก ทำไม่ได้ ประกอบกับเป็นผู้สูงวัย จึงไม่มีแรงผลักดันในการมุ่งมั่นในการทำงานด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชอย บทบาทของผู้นำชอยและคณะกรรมการชอยในการดำเนินโครงการเมืองน่าอยู่จึงมีน้อย

3.2.2.3 ชอย 20 จากการศึกษาพบว่าชอย 20 มีผู้นำสตรีอายุ 40 กว่าปี ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานพัฒนา เพื่อให้สมาชิกในชอยเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ประกอบกับมีคุณสมบัติเฉพาะตัวคือเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ประสานงานกับคนในชอยได้ดี และไม่มีภาระครอบครัว ทั้งผู้นำชอยและคณะกรรมการชอยนั้นมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ และได้คิดโครงการขึ้นมาหลายโครงการ ทั้งที่ประชาชนสามารถดำเนินการเองได้ และโครงการไม่สามารถดำเนินการเองได้ต้องนำเสนอไปยังเทศบาล

หน้าที่ของผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย

จากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการในเรื่องการมอบหมายภาระกิจ หน้าที่รับผิดชอบในแต่ละชอยที่ทำการศึกษานั้น มีดังนี้

การบริหารจัดการของชอย 1 และ ชอย 20 นั้นมีการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนว่าบุคคลใดทำหน้าที่อะไร คณะกรรมการมีการประชุมเป็นระยะๆ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานใดก็ทำหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีกิจกรรมต่างๆภายในชอย

ส่วนชอย 4 นั้นแม้จะมีคณะกรรมการชอย แต่ไม่มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนว่าใครทำหน้าที่ใด อีกทั้งยังไม่มีวาระเคลื่อนไหวย่างเป็นทางการภายในชอย จึงไม่มีการคิดหรือทำกิจกรรมใดภายในชอยด้วยตนเอง นอกจากกิจกรรมที่ทางเทศบาลขอความร่วมมือหรือรณรงค์

นอกจากนั้น ทางเทศบาลได้เสนอแนวทางความรับผิดชอบของคณะกรรมการในตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นแนวในการทำงานของคณะกรรมการแต่ละชอย (ภาคผนวก ง)

3.3 ปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ

ปัจจัยด้านกลไกภาครัฐที่สนับสนุนในการดำเนินการเมืองน่าอยู่ การนำเสนอกฎหรือช่องทางหลักที่เทศบาลนครสงขลานำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองสงขลา ในพื้นที่นำร่อง "วิชาน่าอยู่" นั้นมีทั้งจุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละขั้นตอนของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการ และการดำเนินโครงการในช่วงเวลาทั้งหมด

กลไกของเทศบาลนครสงขลาในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่นั้น พอจะสรุปได้ดังนี้

3.3.1 การสร้างกระแสน้องถิ่นในเรื่องเมืองน่าอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสนการพัฒนาเมืองสงขลาให้เป็น เมืองสงขลา เมืองน่าอยู่ เมืองน่าเที่ยว โดยเน้นกระแสนความสนใจในด้านคุณภาพชีวิต การอยู่ร่วมกันในชุมชน สังคมอย่างมีความสุข สิ่งแวดล้อมของเมือง ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่น สร้างสำนึกความเป็นเจ้าของของประชาชนในเมือง เพื่อให้เกิดความพยายามในการร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาท้องถิ่นโดยสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และตรงตามความต้องการของประชาชนโดยผ่านสื่อและกิจกรรมต่างๆ ของเมือง เช่น การประชุมหน่วยงานราชการ งานประจำปี งานประเพณีต่างๆ

3.3.2 การใช้ระบบการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่ โดยการใช้สื่อทั้งในส่วนของเทศบาล สถานีที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น สื่อภาคประชาชนเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่นำร่องของโครงการคือชุมชนวิชรา

3.3.3 การสร้างผู้นำและการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในชุมชน การดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ได้ให้ความสำคัญกับผู้นำในชอย เนื่องจากเห็นว่าจะเป็นคนกลุ่มแรกที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนให้โครงการดำเนินไปได้ในแต่ละชอย ดังนั้นจึงมีกระบวนการสร้าง

ส่วนชอย 4 นั้นแม้จะมีคณะกรรมการชอย แต่ไม่มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนว่าใครทำหน้าที่ใด อีกทั้งยังไม่มีวาทะเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการภายในชอย จึงไม่มีการคิดหรือทำกิจกรรมใดภายในชอยด้วยตนเอง นอกจากกิจกรรมที่ทางเทศบาลขอความร่วมมือหรือรณรงค์

นอกจากนั้น ทางเทศบาลได้เสนอแนวทางความรับผิดชอบของคณะกรรมการในตำแหน่งต่างๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นแนวในการทำงานของคณะกรรมการแต่ละชอย (ภาคผนวก ง)

3.3 ปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ

ปัจจัยด้านกลไกภาครัฐที่สนับสนุนในการดำเนินการเมืองนำอยู่ การนำเสนอกลไกหรือช่องทางหลักที่เทศบาลนครสงขลานำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองสงขลา ในพื้นที่นำร่อง "วชิรานำอยู่" นั้นมีทั้งจุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละชั้นตอนของในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการ และการดำเนินโครงการในช่วงเวลาทั้งหมด

กลไกของเทศบาลนครสงขลาในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองนำอยู่นั้น พอจะสรุปได้ดังนี้

3.3.1 การสร้างกระแsthองถิ่นในเรื่องเมืองนำอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการพัฒนาเมืองสงขลาให้เป็น เมืองสงขลา เมืองนำอยู่ เมืองน่าเที่ยว โดยเน้นกระแสความสนใจในด้านคุณภาพชีวิต การอยู่ร่วมกันในชุมชน สังคมอย่างมีความสุข สิ่งแวดล้อมของเมือง ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกรักภักดีท้องถิ่น สร้างสำนึกความเป็นเจ้าของของประชาชนในเมือง เพื่อให้เกิดความพยายามในการร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาท้องถิ่นโดยสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และตรงตามความต้องการของประชาชนโดยผ่านสื่อและกิจกรรมต่างๆ ของเมือง เช่น การประชุมหน่วยงานราชการ งานประจำปี งานประเพณีต่างๆ

3.3.2 การใช้ระบบการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเมืองนำอยู่ โดยการใช้สื่อทั้งในส่วนของเทศบาล สถาบันที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น สื่อภาคประชาชนเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองนำอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่นำร่องของโครงการคือชุมชนวชิรา

3.3.3 การสร้างผู้นำและการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในชุมชน การดำเนินโครงการสงขลาเมืองนำอยู่ได้ให้ความสำคัญกับผู้นำในชอย เนื่องจากเห็นว่าจะเป็นคนกลุ่มแรกที่เป็นพลังในการขับเคลื่อนให้โครงการดำเนินไปได้ในแต่ละชอย ดังนั้นจึงมีกระบวนการสร้าง

ผู้นำโดยการจัดกิจกรรมการสร้างความรู้ ให้ข้อมูล ข่าวสาร ความเข้าใจในแนวคิดของเมืองนำอยู่ผ่านทางอาสาสมัครประจำซอยที่เป็นตัวแทนจากทางเทศบาล การสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่างๆ

การจัดสัมมนา การจัดประชุมติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกพื้นที่และการศึกษาดูงาน

3.3.4 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม โดยการจัดให้มีการจัดประชุม การจัดเวทีการเรียนรู้เพื่อให้สามารถค้นหาประเด็นปัญหาสาธารณะร่วมกัน โดยจุดสนใจร่วมที่เกิดขึ้นง่ายที่สุดคือ มิติทางกายภาพเพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย ท่าง่าย และเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนที่สุด นอกจากนั้น ยังมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหรือซอย เพื่อให้เห็นตัวอย่างการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนในซอยที่มีความพร้อมจากการปฏิบัติจริง โดยพยายามเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแบบอย่างที่ดีในการขยายผลไปยังซอยอื่นๆ

3.3.5 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ทางเทศบาลนครสงขลาได้ติดตามการดำเนินงาน เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

3.3.5.1 การติดตามผลในระยะเริ่มต้นโครงการ เป็นการติดตามความก้าวหน้าในแต่ละซอยจากการประชุมอาสาสมัครประจำซอยว่า ได้มีการดำเนินการได้ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ เช่นการพบปะประชาชนรายครัวเรือน การเก็บรวบรวมข้อมูลซอย การสรรหาผู้นำและคณะกรรมการประจำซอย การจัดกิจกรรมของซอย

3.3.5.2 การจัดประชุมสรุปผลหลังการจัดกิจกรรมตามเขตพื้นที่ หลังจากที่ได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาซอยตามเขตพื้นที่ในแต่ละเขตและทางเทศบาลได้จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานทั้ง 4 เขตพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและสรุปผลการดำเนินการที่ผ่านมา รวมทั้งข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค ความต้องการของประชาชนเพื่อการดำเนินการต่อไป

3.3.5.3 การติดตามผลการดำเนินการภายหลังที่กลุ่มอาสาสมัครได้ถอนตัวออกจากพื้นที่ ภายหลังจากมีการดำเนินการจัดกิจกรรมตามเขตพื้นที่แล้ว ทางกลุ่มอาสาสมัครได้ถอนตัวออกจากพื้นที่ โดยทางเทศบาลให้แต่ละซอยดำเนินการเอง โดยเทศบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุน การติดตามความก้าวหน้าและความต้องการของประชาชน โดยการนัดประชุมผู้นำซอยหรือตัวแทนซอยเป็นประจำทุกเดือน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินโครงการจะประสบผลในระดับหนึ่ง แต่จากการที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาอย่างมีส่วนร่วม พบว่าการดำเนินโครงการมีจุดแข็งและจุดอ่อน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ตาราง 4 วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในขั้นตอนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการสงขลา
เมืองน่าอยู่

กิจกรรม	จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. การเตรียมความพร้อม	ผู้บริหารเมืองมีวิสัยทัศน์ และ จริงจัง มีการมอบหมายผู้รับ ผิดชอบชัดเจน และติดตาม ความเคลื่อนไหวในองค์กร อย่างต่อเนื่อง	
2. การคัดเลือกอาสาสมัคร ประจำซอย	เป็นการประสานการทำงาน จากหลายฝ่าย ได้แก่สมาชิก สภาเทศบาล ครูและเจ้าหน้าที่ พนักงานเทศบาล	บางคนไม่มีความพร้อมในการ ทำงานด้านชุมชน หรือชอบที่ รับผิดชอบไม่มีความเหมาะสม เช่นบ้านอยู่ซอยหนึ่งแต่จัดให้ ลงพื้นที่อีกซอย
3. การประชุมอาสาสมัคร ประจำซอย		ไม่มีความชัดเจนในวิธีปฏิบัติ การในพื้นที่ นอกจากนั้นการ มาจากหลายหน่วยงานทำให้มี เวลาและแนวคิด ที่ไม่ตรงกัน
4. การประชาสัมพันธ์		การประชาสัมพันธ์ทั่วไปเป็น
4.1 การประชาสัมพันธ์ทั่ว ไป		เพียงการประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบว่าเทศบาลมี
4.2 การประชาสัมพันธ์ แบบเจาะลึก		โครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ไม่ มีการประชาสัมพันธ์ถึงราย ละเอียดของโครงการ การประชาสัมพันธ์แบบเจาะลึก การแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ ที่มีการลงทุนมาก ตั้งแต่การ แจกเอกสารสารสมิหลา

ตาราง 4 (ต่อ)

กิจกรรม	จุดแข็ง	จุดอ่อน
		เอกสารเมืองสงขลาเมืองน่าอยู่ หน้าบ้านนำมอง ทุกครัวเรือน
5. การสรรหาผู้นำประจำชอย		
ชอย 1 ใช้การเลือกในที่ประชุม	ชอย 1 และชอย 20 เป็นผู้นำที่ได้จากการยอมรับในที่ประชุม	ชอย 4 เป็นผู้นำที่มาจาก การขอรับรองของอาสาสมัครประจำ
ชอย 4 เลือกจากการแนะนำของคนในชอย	มีความตั้งใจในการทำงาน	ชอยให้เป็นผู้นำชอย ประกอบ
ชอย 20 สมาชิกในชอยอาสาสมัครเข้ามาแล้วที่ประชุมรับรอง	เมื่อมีกิจกรรมสมาชิกในชอยจึงเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอ	กับเป็นผู้สูงอายุ ทำให้ไม่กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม รวมทั้งคนในชอยบางส่วนไม่ยอมรับโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย
6. การจัดประชุมสัมมนาผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย	สามารถให้ความรู้เรื่องเมืองน่าอยู่	ระยะเวลาในการจัดเวทีการ เรียนรู้สั้นเกินไป หัวข้อที่นำ
6.1 การให้ความรู้เรื่องเมืองน่าอยู่	รับทราบปัญหาของชุมชน	มาอภิปรายไม่ได้เชื่อมโยงไปสู่
6.2 การร่วมอภิปรายปัญหาของชุมชน	ตอบข้อซักถาม สร้างความ	การปฏิบัติ หรือโครงการหรือ
6.2 การจัดเวทีการเรียนรู้ การดำเนินการจัดกิจกรรม	สัมพันธ์ที่ดีระหว่างเทศบาลกับประชาชน	แนวปฏิบัติที่จะทำให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเมืองน่าอยู่
7. การดำเนินการจัดกิจกรรมของชอย	กิจกรรมที่เกิดจากการคิดของคนในชอย ดังเช่นกิจกรรมของชอย 1 และ ชอย 20 สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง พร้อมกับการสนับสนุนเช่นร่วมออกเงิน ออกแรง	

ตาราง 4 (ต่อ)

กิจกรรม	จุดแข็ง	จุดอ่อน
8. การจัด Zoning .ในการพัฒนา	เป็นโอกาสที่ทางภาครัฐคือเทศบาลได้พบปะประชาชนเพื่อชี้แจงเพื่อนำเสนอผลงานที่ผ่าน	กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการคิดของทางเทศบาล สมาชิกบาง
8.1 การพัฒนาพื้นที่ในชอย	มา รวมทั้งกับฟังข้อคิดเห็นจากประชาชน	ชอยไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องทำ เช่นสมาชิกชอย 20
8.2 การประชุมชอย	นอกจากนั้นการที่เทศบาลลงไปพัฒนาร่วมกับประชาชนโดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่ ทำให้สามารถลงพื้นที่ได้ทุกชอยในช่วงเวลาที่กำหนด ระหว่าง	ไม่ร่วมกิจกรรมพัฒนาพื้นที่ในชอย แต่หากกิจกรรมใดที่เกิดจากการคิดของสมาชิกในชอย 20 จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
	เมษายน-พฤษภาคม 2545	

ที่มา : วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้นำและคณะกรรมการชอย สมาชิกสภาเทศบาล และอาสาสมัครบริหารนาออย

เมื่อพิจารณาตลอดระยะเวลาที่มีดำเนินการที่ผ่านมา สามารถสรุปจุดแข็งและจุดอ่อนโดยรวมจากการดำเนินโครงการสงขลาเมืองนาออยได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. เป็นโครงการที่เป็นจุดเริ่มต้นของมิติใหม่ในการพัฒนาเมือง ซึ่งถือเป็นความพยายามในการสร้างกระบวนการทางสังคม นั่นคือได้เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง ซึ่งเป็นมิติใหม่ของการทำงานของภาครัฐและการบริหารจัดการเมือง เป็นการปรับบทบาทของภาครัฐจากแต่เดิมซึ่งเป็นการบรรจุโครงการลงไปในพื้นที่ โดยไม่พิจารณาปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง มาเป็นการรับฟังปัญหาที่แท้จริงจากประชาชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ แล้วจึงนำโครงการและงบประมาณลงในพื้นที่ ดังเช่นประเด็นปัญหาหลักของชาววชิราคือ ปัญหาเรื่องคูระบายน้ำ หลังจากมีการรับทราบปัญหาแล้วมีการแก้ปัญหาเป็น 2 รูปแบบ คือ การแก้ไขปัญหาด้วยกลุ่มประชาชนเอง เช่นการขุดลอกคูระบายน้ำ การขอความร่วมมือไม่ทิ้ง

ขยะลงคูระบายน้ำ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างและขนาดของคูระบายน้ำซึ่งเกี่ยวข้องกับ การจัดการฝั่งเมืองนั้น ประชาชนไม่สามารถดำเนินการเองได้ ทางเทศบาลนครสงขลาจึงได้เสนอ โครงการปรับปรุงคูระบายน้ำริมถนนทะเลหลวงประจำปีงบประมาณ 2546 โดยจัดงบประมาณจาก เทศบาลลงในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนและดำเนินการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ซึ่งนอกจาก จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องขนาด ความชัน โครงสร้างของคูระบายน้ำแล้ว การทำฝาดปิดคูระบายน้ำ ช่วยขยายความกว้างของถนนทะเลหลวง และทำทางเท้าตลอดถนนควบคู่ไปกับการปรับปรุง คูระบายน้ำยังเป็นการแก้ปัญหาเรื่องการจราจรอีกด้วย

2. เป็นการดำเนินงานที่ทำให้ประชาชนมองเห็นปัญหาร่วมหรือปัญหาสาธารณะ ทำให้ มีความต้องการในการแก้ปัญหาเดียวกันร่วมกัน ซึ่งเป็นจุดยึดโยงให้ร่วมมือกันที่จะร่วมดำเนินการ แก้ปัญหา

3. เป็นการสร้างผู้นำใหม่ในชุมชน เนื่องจากย่านวชิรายังไม่มีการจัดตั้งชุมชน จึงยังไม่มีผู้นำ ดังนั้นการเลือกพื้นที่วชิราเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่จึงถือเป็นการเริ่มต้นการสร้างแกนนำในการพัฒนาโดยการมีผู้นำและคณะกรรมการประจำซอย

4. ประชาชนส่วนใหญ่มีการตอบรับอย่างดีต่อโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ได้ เพียงแม้ มีป้ายชื่อโครงการประชาชนก็ให้ความสนใจ ซึ่งเนื่องจากย่านวชิราเป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ ให้การสนับสนุนทางการเมืองต่อนายกเทศมนตรีและทีมสงขลาพัฒนามาก่อนแล้ว เมื่อมีโครงการ เข้าไปในพื้นที่ ชุมชนจึงให้การตอบรับอย่างรวดเร็ว โดยคาดหวังผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

จุดอ่อน

1. ปัญหาของกลุ่มอาสาสมัคร

1.1 ข้อจำกัดที่พบคือกลุ่มอาสาสมัครที่ลงไปในพื้นที่ซึ่งเป็นข้าราชการ พนักงาน เทศบาลและครูโรงเรียนเอกชน มีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบ หมายประจำหรือเวลาในการลงพื้นที่ ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

1.2 ความไม่ชัดเจนในกระบวนการทำงานของกลุ่มอาสาสมัครหรือในระดับผู้ปฏิบัติ- การ กล่าวคือความไม่เข้าใจ และการไม่มีทักษะในการส่งเสริมหรือการสร้างการมีส่วนร่วมของ ประชาชน รวมทั้งไม่มีความเสียสละในการทำงาน จึงไม่ได้ทำความเข้าใจชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วม การขาดการประสานงานกัน ใน กลุ่มอาสาสมัครในแต่ละซอย พบว่าแกนหลักในการทำงานคือพนักงานเทศบาลและสมาชิก สภาเทศบาล ส่วนครูจากโรงเรียนวชิราวุฒและโรงเรียนเทศบาล 2 (อ่อนอุทิศ) นั้นไม่ค่อยได้เข้าไป ร่วมในการดำเนินการ เนื่องจากมีภารกิจหลักที่แตกต่างกัน กล่าวคือครูเห็นว่าภารกิจหลักของครู

คืองานในโรงเรียนประกอบด้วยอยู่ในระยะเวลาที่มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา จึงทำให้ครูไม่ได้ให้ความสนใจในการทำงานกับชุมชนเท่าที่ควร

2. ปัญหาในส่วนของวิธีการและกระบวนการ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในภาคประชาชน โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของปัญหานั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถเช่นอาจารย์มหาวิทยาลัยเพื่อหาข้อมูลเชิงรุกและมีการวิเคราะห์เชิงลึก จึงจะได้ข้อสรุปของปัญหา/โอกาสในการพัฒนาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้การประมวลความคิดอย่างเป็นองค์รวมและหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเลือกกระบวนการที่เหมาะสมที่จะทำให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถมองเห็นช่องทางในการขับเคลื่อนกระบวนการร่วมกันได้

นอกจากนั้น ยังขาดการประสานงานกับองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างกระบวนการพัฒนา เช่น กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน พัฒนากร ซึ่งหากทางเทศบาลได้ประสานการทำงานกับองค์กรดังกล่าว อาจเป็นผลให้การขับเคลื่อนโครงการประสบผลมากขึ้น

3. การสื่อสารประชาสัมพันธ์มีน้อยเกินไป ไม่ทั่วถึง และไม่ต่อเนื่อง ประชาชนบางคน เช่น "นางว. ศรีอักษร" กล่าวว่าเห็นมีเพียงแค่นป้ายชื่อ ไม่ทราบว่าเรามีการทำอะไรกันบ้าง จะทำเมื่อไร ทำอย่างไร นอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์เชิงลึก ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่แท้จริง คนบางกลุ่มจึงคิดว่าเป็นเพียงแคเกมล์การเมือง เพียงแค่เอาโครงการมาบังหน้า ซึ่งผลเนื่องจากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจน ทำให้สามารถแบ่งการตอบสนองของคนได้เป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

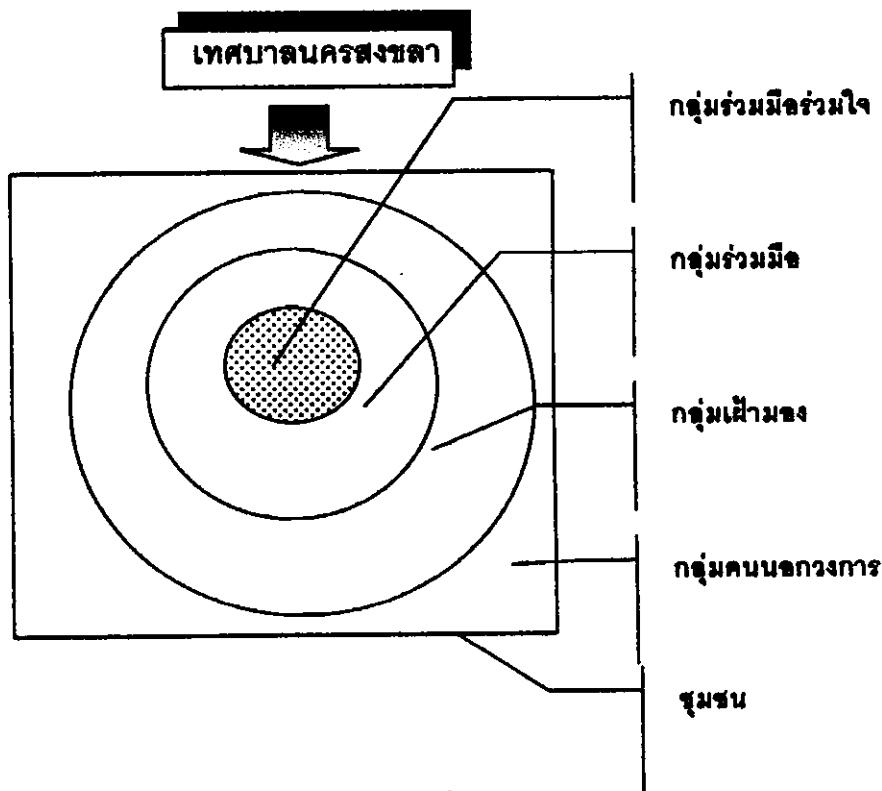
1. "กลุ่มร่วมมือร่วมใจ" คือกลุ่มคนที่ผู้นำและคณะกรรมการชอยและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกระบวนการตลอดการดำเนินงาน

2. "กลุ่มร่วมมือ" คือกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้ามาร่วมกระบวนการได้ตลอด แต่เมื่อมีเวลาก็มีความยินดีที่จะเข้ามาร่วมกิจกรรม ซึ่งพบว่าคนส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในกลุ่มนี้

3. "กลุ่มคนเฝ้ามอง" คือกลุ่มคนที่ไม่แสดงท่าทีชัดเจน ขอเป็นคนดูสถานการณ์ไปก่อน มักจะเป็นเพียงแคร์ับรู้ และดูความเคลื่อนไหวของโครงการเท่านั้น

4. "กลุ่มคนนอกวงการ" คือกลุ่มคนที่ไม่สนใจว่าใครจะทำอะไรกัน ที่ไหน เมื่อไหร่ ไม่ใช่หน้าที่ บางคนใช้คำว่า "เราไม่เกี่ยว และไม่หั่นด้วย" ดังแสดงในภาพประกอบ 7

ประเภทของกลุ่มคนในพื้นที่

ภาพประกอบ 7 แผนภาพแสดงประเภทของกลุ่มคนในพื้นที่
ที่มา : การประมวลความคิดโดยผู้วิจัย

กล่าวโดยสรุป การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ มีกลไกที่สำคัญในการสร้างกระแสถองถิ่นในเรื่องสงขลา เมืองน่าอยู่ น่าเที่ยว มีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ การสร้างและการพัฒนาผู้นำ การเสริมสร้างการเรียนรู้ รวมทั้งการติดตามประเมินผลโครงการ นอกจากนั้น การลงพื้นที่พบปะประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าว ถือว่าเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาเมือง และเป็นการปรับบทบาทการทำงานของภาครัฐ แม้ว่าประชาชนยังไม่ได้จะไม่มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนก็ตาม ส่วนจุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการนั้น ถือว่าเป็นสาระสำคัญที่จะต้องนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยน และแก้ไขข้อบกพร่องในโครงการเมืองน่าอยู่ในระยะต่อไปหรือในพื้นที่อื่นๆ นอกจากนั้น ยังพบว่าความสำเร็จและเงื่อนไขการดำเนินโครงการยังเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของชุมชนและองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย

3.4 เงื่อนไขของชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

เงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการศึกษาคั้งนี้ พบว่ามีเงื่อนไขที่ชัดเจน 2 ประการ ได้แก่

3.4.1 ความตระหนักถึงปัญหาหรือการได้รับผลกระทบร่วมกัน

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาร่วมหรือปัญหาสาธารณะของชุมชนในแต่ละซอยพบว่า ในแต่ละซอยมีปัญหาเดียวกัน ได้รับผลเสียหายหรือผลกระทบร่วมกัน ดังนั้นจึงมีความต้องการร่วมกันที่จะแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องครุระบายน้ำ จนมีผู้กล่าวว่า "วชิรนาอยู่ เพราะน้ำคูเหม็น" ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชน ประชาชนมีความต้องการที่จะดำเนินการ ดังนั้นประเด็นปัญหาที่ประชาชนตระหนักถึงความรุนแรงร่วมกันจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง

3.4.2. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ประชาชนคาดหวังได้ถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากโครงการ ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับจึงเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา พบว่าผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.4.2.1 ผลประโยชน์ทางกายภาพ

จากการศึกษาพบว่าการทำเมืองให้น่าอยู่นั้น มีประเด็นที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนมีความต้องการให้มีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรม มองเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและส่งผลต่อสุขภาพและอนามัยของพวกเขาโดยตรง จะเห็นได้ว่าประเด็นปัญหาในทุกซอยที่ทำการศึกษานั้นจะมีการประเด็นที่มีความต้องการแก้ไขเป็นลำดับต้นๆ คือปัญหาทางกายภาพ ได้แก่ ปัญหาเรื่องความสะอาดภายในซอย ปัญหาน้ำในคูระบายน้ำส่งกลิ่นเหม็นเนื่องจากมีขนาดและความชันที่ไม่เหมาะสมจึงมีปัญหาการระบายน้ำ ปัญหาเรื่องความแออัดของยวดยานพาหนะบนถนนทะเลหลวง เนื่องจากเป็นแหล่งอาหารของเมือง จึงทำให้คนจำนวนมากหลังไหลเข้ามาซื้ออาหารในช่วงเวลาเย็นถึงค่ำ การดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ในระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีการปรับปรุงขึ้นขึ้นในระดับหนึ่ง สภาพในซอยโดยรวมมีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น (อนันต์ สุวรรณโณ สัมภาษณ์ 30 พฤษภาคม 2545) คูระบายน้ำมีการระบายน้ำได้ดีขึ้นเนื่องจากบางซอยมีการพัฒนาลอกและล้างคูระบายน้ำเป็นประจำ เนื่องจากหลายซอยได้ทำบึงที่ขุดสนับสนุนเครื่องฉีดขนาดเล็ก ซึ่งทางเทศบาลได้สนับสนุนให้ตามที่ขอมา กิจกรรมของประชาชนในซอยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในซอยคือการรณรงค์กิจกรรม "หน้าบ้าน น่ามอง" มีผลทำให้ซอยมีความสะอาดขึ้น มีความเป็น

ระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น เนื่องจากมีการจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้เพิ่มความน่ามองและน่าอยู่ สำหรับชอย 20 มีการจัดระเบียบในการตากผ้า คือมีการตั้งข้อกำหนดว่าจะไม่มีการตากผ้าหน้าบ้าน จึงได้มีการจัดการพื้นที่ว่างในชอยให้เป็นสถานที่กลางตากผ้า มีการจัดหน้าบ้านไม่ให้รกรุงรัง เช่นจัดเก็บของที่ไม่ใช้ประโยชน์ออกไป ไม่วางกะทะหน้าบ้าน มีการจัดหน้าบ้านให้สวยงามโดยการตกแต่งด้วยไม้ประดับ อย่างน้อยบ้านละ 2 ต้น (เสริญ เกศสระ (สัมภาษณ์) เมษายน 2545)

4.4.2.1 ผลประโยชน์ที่ทางสังคม ในส่วนของผลประโยชน์ที่ไม่เป็นด้านกายภาพที่เด่นชัดคือ ทำให้คนในชอยได้รู้จักกันเนื่องจากการจัดประชุมสมาชิกในชอย มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีการส่งเสริมความสามัคคี และมีการช่วยเหลือกันมากขึ้น เช่น "ประชาชนเป็นหูเป็นตาให้กับบ้านใกล้เรือนเคียง หากเห็นคนแปลกหน้าที่มีท่าทางไม่ชอบมาพากลเข้ามาในบริเวณบ้านของเพื่อนบ้าน ก็ช่วยจัดการให้ตามสถานการณ์" (ทวิ วัฒนพันธ์ (สัมภาษณ์) 24 สิงหาคม 2545) การรื้อฟื้นคุณค่าของการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน สามารถพึ่งพาอาศัยกันด้วยวิถีชีวิตแบบไทยๆ ซึ่งถือว่าการดำเนินการทำบ้านให้น่าอยู่ ชอยน่าอยู่ ชุมชนให้น่าอยู่ให้บรรลุผลในเรื่องสังคมโดยการสร้างบรรยากาศทางสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขถือเป็นอาหารใจ ส่วนการปรับบรรยากาศทางกายภาพนั้นเป็นอาหารตา บ้านนี้เมืองนี้จึงจะเป็นเมืองที่น่าอยู่ (อรุณี ประสมพงศ์ (ประชุมเขตพื้นที่), 30 มีนาคม 2545)

นอกจากนั้น กิจกรรมบางอย่างที่เกิดจากการคิดของคนในชอย ยังช่วยลดความขัดแย้งของคนในชอยได้อีกด้วย เกื้อกูล โสภณ (สัมภาษณ์) 17 พฤษภาคม 2545 กล่าวว่า "เดิมคนในชอย 20 จะมีการทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ เกือบทุกวันเป็นที่รำคาญแก่เพื่อนบ้านในชอย หลังจากทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการทำบุญประจำชอย การพัฒนาชอยร่วมกัน ทำให้คนในชอยเข้าใจกันไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน" ดังนั้นจึงถือได้ว่า การทำบุญประจำชอยเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม จากการศึกษาชอย 1 และ ชอย 20 จากผลการประชุมของกลุ่มอาสาสมัครผู้นำชอย คณะกรรมการชอย และสมาชิกในชอย มีการริเริ่มให้มีกิจกรรมแรกทีนอกเหนือจากกิจกรรมที่ทางเทศบาลกำหนด คือ "กิจกรรมการทำบุญประจำชอย" การทำบุญประจำชอยเป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครัวเรือนทุกครัวเรือนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ประชาชนเห็นว่าการนิมนต์พระสงฆ์มาสวดชัยมงคล การถวายทานเป็นกิจกรรมที่เป็นสิริมงคลกับตนเอง ทำให้สมาชิกในชอยอยู่เย็นเป็นสุขและเชื่อมั่นว่าจะเกิดความเจริญรุ่งเรืองในการดำรงชีวิต มิติทางศาสนาจึงทำหน้าที่เป็นเป้าหมายและการได้มาซึ่งความสุขแห่งชีวิต ทำให้คนเห็นคุณค่าแห่งชีวิตในอนาคต เสมือนหนึ่งการทำบุญวันนี้สร้างเพื่อชีวิตใหม่ที่ดีกว่าในวันหน้า

ดังนั้นถือได้ว่าความศรัทธาในพระพุทธศาสนาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ภายในชอช กิจกรรมการทำบุญประจำชอชจึงเป็นกิจกรรมแรกที่ทำให้สมาชิกในชอชได้มีในการทำ
กิจกรรมร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดกิจกรรมอื่นอย่างต่อเนื่องในลำดับต่อมา

ผลที่เกิดขึ้นอีกประการหนึ่งคือ ความรับผิดชอบและความตระหนักในการปฏิบัติตน
เพื่อช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เช่นความตระหนักของคนในการไม่ทิ้งขยะลงในคูระบายน้ำ
การทิ้งขยะลงถัง การให้ทุกบ้านมีถังจัดเก็บขยะที่มีฝาปิดเพื่อป้องกันการคู้ยเชื้อของสุนัข การ
จัดการเรื่องมูลสัตว์ของผู้เลี้ยงสุนัขในชอช 3 แล้วนำสุนัขมาถ่ายที่ชอช 1 โดยการขอความร่วมมือ
ไม่นำสุนัขออกมาถ่ายตามถนน เพราะนอกจากจะส่งกลิ่นแล้วยังทำความเดือดร้อนให้กับผู้ที่ออก
กำลังกายตอนเช้า และเจ้าของบ้านที่มีสุนัขมาถ่ายไว้หน้าบ้าน ผลได้รับความร่วมมือดีขึ้น(สมร
ศิริพันธ์ (ประชุมเขตพื้นที่), 30 มีนาคม 2545) ถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาที่อาจมองว่าเล็กน้อยแต่แท้ที่จริง
เป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงการมีจริยธรรมในสังคมได้เช่นกัน

เงื่อนไร่อีกประการหนึ่งคือประเด็นในด้านของทัศนคติต่อผู้บริหารเมือง ผู้บริหารเมือง
ในการศึกษาคั้งนี้เน้นหมายถึงผู้บริหารเทศบาล ซึ่งในระบบโครงสร้างของการบริหารมี 2 ฝ่าย คือ
ฝ่ายการเมืองที่มาจากกาเลือกตั้งและฝ่ายราชการที่ปฏิบัติงานประจำ จากการศึกษาพบว่า
ประชาชนมีภาพลักษณ์ของผู้บริหารเมืองในลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นคือ นายกเทศมนตรี
และคณะเทศมนตรี สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับนับถือและศรัทธาต่อนายกเทศมนตรี
เนื่องจากในช่วงระยะเวลาการทำงานของนายกเทศมนตรีหลังจากที่ได้รับการไว้วางใจจาก
ประชาชนให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารนั้น ได้สร้างผลงานให้ประชาชนชาวเทศบาลและคนทั่วไป
ได้ประจักษ์ถึงความสามารถในการเป็นผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ และมีการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าง
รวดเร็วทันการณ์ และมีผลงานต่างๆ เป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุง
ภูมิทัศน์ของเมือง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการทำเมืองสงขลาให้เป็นเมืองน่าอยู่ เมืองน่าเที่ยว เช่น
การปรับปรุงสภาพชุมชน การปรับปรุงแหลมสนเป็นสวนสองทะเล การปรับปรุงภูมิทัศน์ริมหาด
สมิหลาบริเวณถนนชลาทัศน์ การจัดลานแคมป์ปิ้งและแหล่งนันทนาการของเมือง การสร้างลิฟท์ขึ้นเขา
ดั่งกวน และการจัดเวทีประชาชน

โดยสรุป เงื่อนไร่ที่เป็นสิ่งจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ได้แก่ การที่ชุมชนมีความ
คาดหวังต่อผลที่เกิดขึ้นทั้งทางกายภาพและผลทางสังคม ทั้งในระดับชุมชน ระดับชอช และ
ปัจเจกบุคคล รวมทั้งยังมีความหวังว่าการพัฒนาชอช พัฒนาชุมชนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
สะอาด ผู้คนมีจิตใจดี จะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนเป็นชุมชนที่น่าอยู่น่าอาศัย และยังเป็นที่ยึดหน้าชูตา
ของเมืองสงขลา สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชาววิธาอีกด้วย

จากการศึกษายังพบว่า มีองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ได้แก่

1. บริษัทยูนิแมค ประเทศไทย จำกัดสนับสนุนการถ่ายภาพทางอากาศของชุมชน
2. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี น่านักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติประกอบการเรียน โดยร่วมพบปะประชาชนเก็บข้อมูลชุมชน ฝึกการตรวจสุขภาพเบื้องต้น และร่วมการแข่งขันกีฬากับสมาชิกในชุมชน
3. เรือนจำกลางสงขลา น่านักโทษจำนวนหนึ่งร่วมกิจกรรมพัฒนาชอຍ การขุดลอกคูระบายน้ำร่วมกับประชาชนในชอຍ 20
4. โรงเรียนวชิรานุฎสงขลา ส่งครูเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครวิทยากรนำออยู่
5. ภาคเอกชน ได้แก่ ร้านนครสงขลาการวัน ให้บริการด้านสุขภาพคือตรวจสายตาฟรีให้กับประชาชนในชอຍ 20

องค์กรอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้นได้แสดงบทบาทสนับสนุนการจัดกิจกรรมในโครงการต้องการมีส่วนร่วมหรือทำให้องค์กรของตนเป็นหน่วยที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม และในขณะเดียวกันองค์กรเหล่านั้นก็ได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน เช่น นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ โรงเรียนวชิรานุฎได้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อเป็นฐานในการทำหลักสูตรท้องถิ่นและสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้โรงเรียนออยู่ร่วมกับชุมชน ส่วนภาคเอกชนนั้นถือว่าเป็นช่องทางให้เขาได้ประชาสัมพันธ์ธุรกิจให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในบทบาทการให้บริการแก่สังคมของเขาต่อไป

สรุปว่า การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสงขลาเมืองน่าออยู่นั้น เนื่องจากชุมชนมีความตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเผชิญออยู่และปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาที่สมาชิกในชุมชนได้รับผลกระทบร่วมกันซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นปัญหาสาธารณะและการมีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งทางกายภาพและทางสังคมก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมในโครงการ นอกจากนั้น ยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อนายกเทศมนตรี เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานายกเทศมนตรีได้สร้างผลงาน และแก้ปัญหาให้กับท้องถิ่นได้เป็นที่พึงพอใจและเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป ทำให้ประชาชนให้การยอมรับโครงการได้อย่างรวดเร็ว

4. ผลการศึกษาผลเบื้องต้นที่เกิดจากการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

การศึกษาผลเบื้องต้นที่เกิดจากการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
โครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ โดยศึกษาในเชิงปริมาณ ซึ่งจะนำเสนอเป็น 2 ส่วนคือ ผลเบื้องต้น
และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชายร้อยละ 57.8
เพศหญิงร้อยละ 42.2 มีอายุเฉลี่ย 43.3 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ
28.2 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 23.8 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 98.1
มีอาชีพรับราชการมากที่สุด ร้อยละ 34.5 รองลงมามีอาชีพค้าขายรายย่อย ร้อยละ 17.0 มีรายได้
เฉลี่ย 12,683 บาทต่อเดือน รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 18,613 บาทต่อเดือน ระยะเวลาการอยู่
อาศัยในชุมชนระหว่าง 11-20 ปีมากที่สุดร้อยละ 27.5 มีภูมิลำเนาจากอำเภอเมืองมากที่สุด รองลง
มาคือจากคาบสมุทรมหานคร ประมาณสองในสามของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่อาศัย
เป็นของตนเองและมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือภรรยา

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (n=206)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	119	57.8
หญิง	87	42.2
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 20 ปี	5	2.5
21-30 ปี	23	11.2
31-40 ปี	72	34.8
41-50 ปี	57	27.8
51-60 ปี	30	14.6
มากกว่า 60 ปี	20	9.3
mean = 43.3 , S.D. = 12.23 , min = 17.00 , max = 74		

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (n=206)	ร้อยละ
ความสัมพันธ์กับครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว/ภรรยา	150	72.8
สมาชิกอื่นในครอบครัว	56	27.2
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	1	0.5
ประถมศึกษา	49	23.8
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	15	7.3
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	30	14.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	42	20.4
ปริญญาตรี	58	28.2
สูงกว่าปริญญาตรี	11	5.3
ศาสนา		
พุทธ	202	98.1
อิสลาม	4	1.9
อาชีพ		
รับราชการ	71	34.5
พนักงานบริษัท	9	4.4
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	1.9
แม่บ้าน	8	3.9
รับจ้างทั่วไป	25	13.1
ค้าขายรายย่อย	35	17.0
ร้านค้าทั่วไป	13	6.3
ประมง	9	4.4
ก่อสร้าง	3	1.5
อื่นๆ	2	14.1

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (n=206)	ร้อยละ
รายได้ตนเองต่อเดือน		
0-5000	66	32
5001-10,000	55	26.5
10,000-15,000	28	13.6
15,000-20,000	26	13.7
มากกว่า 20000	31	14.6
mean = 12,683		
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
0-5000	34	16.5
5001-10,000	58	28.2
10,000-15,000	48	23.3
15,000-20,000	15	7.2
มากกว่า 20000	51	24.8
mean = 18,613		
ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน		
ต่ำกว่า 10 ปี	76	36.8
11-20 ปี	59	28.1
21-30 ปี	39	16.6
31-40 ปี	24	11.8
40 ปีขึ้นไป	14	6.9
mean = 43.3 , S.D. = 1223 , min =17.00 ,max = 74		
ภูมิลำเนาเดิม		
อำเภอเมืองสงขลา	88	42.7
คาบสมุทรสงหิงพระ	74	35.9
อำเภออื่นในจังหวัดสงขลา	13	6.3
ต่างจังหวัด	31	15.0

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (n=206)	ร้อยละ
การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย		
เป็นของตนเอง	130	63.1
เช่า	56	27.2
เป็นผู้อยู่อาศัย	17	8.5
อื่นๆ	3	1.5

4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

จากตาราง 6 การรับรู้ข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์/แผ่นพับ/แผ่นปลิวและรถกระจายเสียงในระดับปานกลาง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการประชาสัมพันธ์ในข้ออื่นนั้นมีระดับสูงกว่าข้ออื่นๆ เนื่องจากทางเทศบาลนครสงขลาได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ในชุมชนที่หน้าโรงเรียนวิชานุกูล และปลายถนนทะเลหลวง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนั้นยังได้ติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดเล็กไว้ทุกซอยในชุมชน ส่วนแผ่นป้าย/แผ่นพับ/แผ่นปลิวและรถกระจายเสียงนั้น ทางเทศบาลนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์แจ้งประชาชนทราบข่าวการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ก่อนการทำกิจกรรมและในขณะที่กำลังทำกิจกรรม

การได้รับข่าวสารจากสารสมิหลา จากเพื่อนบ้าน หนังสือเชิญชวน จากผู้นำและคณะกรรมการขอยอยู่ในระดับน้อย และการได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด เนื่องจากในระยะเริ่มต้นโครงการทางเทศบาลยังไม่ได้ทำเวปไซด์ การประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตจึงต้องอาศัยของหน่วยงานหรือองค์กรอื่น และเมื่อพิจารณาโดยรวมทุกข้อพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอยู่ในระดับน้อยเป็นต้น

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ
สงขลาเมืองน่าอยู่

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ	2.13	0.92	น้อย
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์	1.64	0.73	น้อย
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต	1.17	0.48	น้อยที่สุด
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	1.38	0.57	น้อยที่สุด
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสารนิเทศ	2.39	1.08	น้อย
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์/แผ่นพับ/ แผ่นปลิว/รถกระจายเสียง	2.87	1.04	ปานกลาง
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือเชิญชวน	2.32	0.98	น้อย
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน	2.34	1.01	น้อย
การได้รับข้อมูลข่าวสารจากคณะกรรมการชอย	2.24	1.15	น้อย
รวม	2.05	0.98	น้อย

4.3 ทศนคติต่อผู้นำท้องถิ่น

จากตาราง 7 ทศนคติต่อผู้นำท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่(ร้อยละ 86.4) มีความเชื่อถือศรัทธานายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรี และมีส่วนทำให้ยอมรับโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

ตาราง 7 ทศนคติต่อผู้นำท้องถิ่น

รายการ	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	รวม
ความเชื่อถือศรัทธานายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีมีส่วนทำให้เข้า	178	27	206
ยอมรับโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่	(86.4)	(13.6)	(100)

จากตาราง 8 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่านายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลมีการรับทราบ ให้ความสนใจ เอาใจใส่ปัญหาของประชาชนมากที่สุด รองลงมาคือมีการวางแผนการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ที่ชัดเจน

ตาราง 8 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของนายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล

รายการ	มี (ร้อยละ)	ไม่มี (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
การวางแผนการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ที่ชัดเจน	144 (69.9)		58 (28.2)	206 (100)
การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	139 (67.5)		51 (24.8)	206 (100)
การชี้แจงงบประมาณการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ	92 (44.7)		96 (46.6)	206 (100)
รับทราบ ให้ความสนใจ เอาใจใส่ปัญหาของประชาชน	147 (71.4)		43 (20.9)	206 (100)
จัดการปัญหาตรงตามความต้องการของประชาชน	120 (58.3)		62 (30.1)	206 (100)

4.4 บทบาทของอาสาสมัครประจำซอยและบทบาทของผู้นำและคณะกรรมการ ซอย

ตาราง 9 บทบาทของอาสาสมัครประจำซอยพบว่า อาสาสมัครประจำซอยมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมในโครงการอย่างสม่ำเสมอและดำเนินการสรรหาแกนนำได้อย่างเหมาะสมในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากทางเทศบาล ส่วนบทบาทในข้ออื่นๆอยู่ในระดับน้อย โดยมีบทบาทในการประสานงานระหว่างเทศบาลกับสมาชิกน้อยกว่าด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาบทบาทของอาสาสมัครประจำซอยในภาพรวมทั้ง 8 ข้อ พบว่า บทบาทของอาสาสมัครประจำซอยอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 9 บทบาทของอาสาสมัครประจำซอย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
พบปะประชาชนรายครัวเรือนและรณรงค์ประชาชนในการเข้าร่วมโครงการเมืองน่าอยู่กับเทศบาล	2.33	1.11	น้อย
ให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานการทำวิชาให้ น่าอยู่	2.46	1.18	น้อย
ดำเนินงานสรรหาแกนนำในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม	2.54	1.13	ปานกลาง
ประสานงานระหว่างสมาชิกในซอยกับเทศบาล	2.31	1.12	น้อย
ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม ต่างๆภายในซอย	2.37	1.09	น้อย
อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมในโครงการสงขลาเมือง น่าอยู่อย่างสม่ำเสมอ	2.68	1.19	ปานกลาง

จากตาราง 10 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าผู้นำชอยและคณะกรรมการชอยมีบทบาทในระดับปานกลางทุกรายข้อ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าผู้นำชอยและคณะกรรมการชอยปฏิบัติกิจกรรม "หน้าบ้าน นามอง" มากกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีเห็นผลได้ทันที ทำได้ตลอดเวลา ง่าย สะดวกและเป็นกิจกรรมที่ทางเทศบาลรณรงค์ในการดำเนินงานเป็นกิจกรรมแรก ส่วนการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเมืองน่าอยู่นั้นอยู่ในระดับน้อยกว่าบทบาทในด้านอื่นๆ และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าผู้นำและคณะกรรมการชอยมีบทบาทในระดับปานกลาง

ตาราง 10 บทบาทของผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ประพฤตินั้นเป็นตัวอย่งที่ดีในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมที่บ้านหน้าบ้านและภายในชอย	2.81	1.16	ปานกลาง
รับฟังปัญหาจากสมาชิกภายในชอย	2.83	1.23	ปานกลาง
นำเสนอปัญหาภายในชอยต่อเทศบาล	2.84	1.23	ปานกลาง
ชักชวน ประสานให้สมาชิกในชอยเข้าร่วมในร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นภายในชอย	2.84	1.21	ปานกลาง
นำเสนอข่าวสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นให้สมาชิกทราบ	2.64	1.20	ปานกลาง
ปฏิบัติ กิจกรรม "หน้าบ้าน นามอง"	2.89	1.24	ปานกลาง
ปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาตามเขตพื้นที่	2.81	1.04	ปานกลาง
เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเมืองน่าอยู่	2.57	1.00	ปานกลาง
รวม	2.78	1.08	ปานกลาง

4.5 แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม พบว่ามีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมมากที่สุดคืออยากให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของสมาชิกในซอยมากที่สุด รองลงมาคืออยากให้ชุมชนวิชิราามีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นที่เชิดหน้าชูตาของเมือง นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในซอยและต้องการอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและประกอบอาชีพรับราชการเป็นส่วนใหญ่ ไม่ต้องดิ้นรนในการหาเลี้ยงชีพจึงเห็นคุณค่าของการดำรงชีพในสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งทางกายภาพและทางสังคม

ตาราง 11 แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ได้รับการเชิญชวนจากผู้นำซอย คณะกรรมการซอย	2.71	1.14	ปานกลาง
ได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของเทศบาล	2.70	0.96	ปานกลาง
คาดว่าอาจเป็นช่องทางที่ทำให้มีรายได้มากขึ้น เช่นผู้ที่ค้าขาย อาจขายสินค้าได้มากขึ้น	2.65	0.93	ปานกลาง
ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.03	0.96	ปานกลาง
ต้องการอุทิศตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน	3.17	1.05	ปานกลาง
ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในซอย	3.38	1.15	ปานกลาง
อยากให้วิชิราเป็นชุมชนที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่นและเป็นที่ยกย่องของเมือง	3.90	1.25	มาก
อยากให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของสมาชิกในซอย	3.97	1.31	มาก
รวม	2.85	1.08	ปานกลาง

4.6 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่

จากตาราง 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนค่อนข้างสูงมีความรู้ความเข้าใจว่าการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมว่าเป็นหน้าที่หลักของประชาชนโดยได้รับความร่วมมือหรือสนับสนุนจากเทศบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากร้อยละของผู้ที่ตอบถูกต้องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเมืองน่าอยู่

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เป็นอย่างดีว่า การจัดการเมืองน่าอยู่ที่ดีนั้นควรคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ ผู้ตอบส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในเมืองเป็นผู้บอกว่าเมืองนั้นมีความน่าอยู่หรือไม่ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นว่าปัญหามลพิษในเขตเมือง เช่นปัญหาขยะ เกิดจากสาเหตุความรับผิดชอบของผู้อยู่อาศัยเป็นสำคัญ

ในส่วนของปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานเมืองน่าอยู่บรรลุผลนั้น ประชาชนยังขาดความชัดเจนว่าองค์ประกอบใดที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ส่งผลให้การดำเนินงานเมืองน่าอยู่บรรลุผล นอกจากนี้ประชาชนยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องว่าเมืองน่าอยู่คือเมืองที่มีลักษณะอย่างไรและปัญหาใดที่ประชาชนสามารถแก้ปัญหาได้เอง

ตาราง 12 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเมืองน่าอยู่

ความรู้	จำนวนผู้ที่ ตอบถูก(คน)	ร้อยละ
1.ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของเมืองน่าอยู่	139	67.5
2.ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของเมืองน่าอยู่	154	74.8
3. หน่วยงานย่อยของชุมชนหรือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการทำให้เกิดเมืองน่าอยู่	162	78.6
4.ผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่	147	71.4
5. สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการจัดการเมืองน่าอยู่	182	88.3
6.ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เกิดเมืองน่าอยู่	162	78.6

ตาราง 12 (ต่อ)

ความรู้	จำนวนผู้ที่ ตอบถูก(คน)	ร้อยละ
7. ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะบ้านที่น่าอยู่	154	74.8
8. ปัจจัยที่ทำให้เมืองการดำเนินการเมืองน่าอยู่บรรลุผลสำเร็จมากที่สุด	61	29.6
9. การวิเคราะห์ปัญหาที่กลุ่มประชาชนสามารถแก้ไขได้เอง	140	68.0
10. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม	172	83.5
11. ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	178	86.4
12. ดัชนีหรือผู้ชี้วัดความเป็นเมืองน่าอยู่	183	89.8

4.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ของเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา ได้ทำการศึกษาโดยพิจารณาตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมใน 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ โดยการจำแนกเป็นรายข้อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ ของ Best (1970) เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน มีความหมายดังนี้

มากที่สุด	4.51-5.00
มาก	3.51-4.50
ปานกลาง	2.51-3.50
น้อย	1.51-2.50
น้อยที่สุด	1.00-1.50

4.7.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ด้านการ ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ด้านการค้นหาปัญหาและ
สาเหตุของปัญหาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในทุกข้ออยู่ในระดับมี
ส่วนร่วมน้อย รายละเอียดดังแสดงไว้ในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
โครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
1. การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลต่างๆ เช่นบุคคล ในครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาในซอยหรือชุมชน	1.86	1.51	มีส่วนร่วม น้อย
2. การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำซอยและคณะ กรรมการซอยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาในซอย หรือชุมชน	1.96	1.45	มีส่วนร่วม น้อย
3. การเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในซอยและชุมชนผ่านทาง แบบ สอบถามของเทศบาล	1.70	1.38	มีส่วนร่วม น้อย
4. ร่วมเสนอปัญหา รับฟังปัญหาในที่ประชุมซอย ที่ประชุมชุมชน	1.78	1.48	มีส่วนร่วม น้อย
รวม	1.82	1.32	มีส่วนร่วม น้อย

4.7.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ด้านการคิดและการเสนอแนวทางการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ด้านการคิดและการเสนอแนวทางการดำเนินงานเป็นรายข้อพบว่า การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการกับบุคคลอื่นอย่างไม่เป็นทางการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การพัฒนาชอยในที่ประชุมชอยทางการ การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานสงขลาเมืองน่าอยู่ (วชิราน่าอยู่) ไปยังเทศบาลด้วยแบบสอบถามของทางเทศบาลนั้น รวมทั้งการเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานสงขลาเมืองอยู่ในระดับน้อย รายละเอียดดังแสดงไว้ในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ด้านการคิดและการเสนอแนวทางการดำเนินงาน

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการกับบุคคลอื่นอย่างไม่เป็นทางการ	2.51	1.39	มีส่วนร่วมปานกลาง
2. การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การพัฒนาชอยในที่ประชุมชอย	2.11	1.55	มีส่วนร่วมน้อย
3. การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานสงขลาเมืองน่าอยู่ (วชิราน่าอยู่) ไปยังเทศบาลด้วยแบบสอบถามของทางเทศบาล	1.89	1.57	มีส่วนร่วมน้อย
4. ท่านมีการเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานสงขลาเมืองน่าอยู่ (วชิราน่าอยู่) ไปยังเทศบาล กับผู้นำชอย/กลุ่มอาสาสมัคร	1.76	1.47	มีส่วนร่วมน้อย
รวม	2.06	1.02	มีส่วนร่วมน้อย

4.7.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ในด้าน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพบ้านและหน้าบ้าน อย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมชักชวน ประชาสัมพันธ์สมาชิกในขอให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เคยร่วมออกแรงในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในระดับปานกลาง และพบว่าเคยร่วมสนับสนุนเงินหรือจัดหาทุนในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมในระดับค่อนข้างน้อย ดังแสดงไว้ในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ร่วมชักชวน ประชาสัมพันธ์สมาชิกในขอให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	2.05	1.44	มีส่วนร่วม น้อย
2. เคยร่วมออกแรงในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ	2.22	1.47	มีส่วนร่วม น้อย
3. เคยร่วมสนับสนุนเงินหรือจัดหาทุนในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในซอย	1.60	1.42	มีส่วนร่วม น้อย
4. เคยร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม	1.76	1.44	มีส่วนร่วม น้อย
5. ร่วมจัดสภาพบ้านและหน้าบ้าน สภาพแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ	3.97	1.17	มีส่วนร่วม มาก
รวม	2.32	1.13	มีส่วนร่วม น้อย

4.7.4 การมีส่วนร่วมในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าโดยรวมมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ปานกลาง โดยพบว่าการพัฒนาขอยทำให้คุณภาพน้ำมีการระบายได้ดีขึ้น การดำเนินโครงการช่วยให้สมาชิกในขอยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักเพื่อนบ้านและสมาชิกในขอยเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนบ้านใกล้เคียง นอกจากนี้ภายในขอยโดยรวมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น การดำเนินโครงการช่วยลดปัญหาจากขยะ เช่น ปัญหาขยะตกค้าง ส่วนผลประโยชน์ในเรื่องการจัดระบบการจรรจนั้นประชาชนยังได้รับผลประโยชน์ในระดับน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อ ดังแสดงไว้ในตาราง 16

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ภายในขอยโดยรวมมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น	2.78	1.20	มีส่วนร่วมปานกลาง
2. การทำกิจกรรมในโครงการช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน	2.39	1.34	มีส่วนร่วมน้อย
3. การพัฒนาขอยทำให้คุณภาพน้ำมีการระบายได้ดีขึ้น	2.83	1.42	มีส่วนร่วมปานกลาง
4. ระบบการจรรจนในชุมชนดีขึ้น	1.94	1.15	มีส่วนร่วมน้อย
5. การดำเนินโครงการช่วยลดปัญหาขยะตกค้าง	2.21	1.33	มีส่วนร่วมน้อย
6. การดำเนินโครงการทำให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น	2.42	1.25	มีส่วนร่วมน้อย
7. การดำเนินโครงการช่วยลดปัญหาจากขยะ เช่น ปัญหาขยะตกค้าง	2.78	1.10	มีส่วนร่วมปานกลาง
8. การดำเนินโครงการช่วยให้สมาชิกในขอยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักเพื่อนบ้าน รู้จักสมาชิกในขอยเพิ่มขึ้น และมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนบ้านใกล้เคียง	2.80	1.19	มีส่วนร่วมปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
9. การดำเนินโครงการทำให้ท่านสามารถติดต่อสื่อสารกับทางเทศบาลได้สะดวก และรวดเร็วขึ้น	2.47	1.30	มีส่วนร่วม ปานกลาง
รวม	2.51	0.94	มีส่วนร่วม ปานกลาง

4.7.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกข้ออยู่ในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมเสนอแนวทางและวางแผนในการแก้ไขปัญหามาจากการสรุปผลในกิจกรรมสงขลาเมืองน่าอยู่ในช่วงต่อไปน้อยที่สุด ดังแสดงไว้ในตาราง 17

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. มีส่วนร่วมประชุมสรุปผลการจัดกิจกรรมทางศาสนา, ประเพณี วัฒนธรรม, กิจกรรมการพัฒนาชอย	2.00	1.30	มีส่วนร่วม น้อย
2. ประชุมร่วมกับสมาชิกชอยอื่นเพื่อสรุปผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาตามเขตพื้นที่	1.90	1.40	มีส่วนร่วม น้อย
3. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสงขลาเมืองน่าอยู่เช่น การตอบแบบสอบถาม การแจ้งผลการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นไปยังเทศบาล	2.25	1.47	มีส่วนร่วม น้อย

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
4. ร่วมเสนอแนวทางและวางแผนในการแก้ไขปัญหาจากการสูญผลในกิจกรรมสงขลาเมืองน่าอยู่ในช่วงต่อไป	1.80	1.29	มีส่วนร่วม น้อย
รวม	1.98	0.88	มีส่วนร่วม น้อย

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ดังแสดงไว้ในตาราง 18

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่รายด้าน

ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	1.82	1.32	มีส่วนร่วม น้อย
2.การมีส่วนร่วมในการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินการ	2.06	1.02	มีส่วนร่วม น้อย
3.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.32	1.13	มีส่วนร่วม น้อย
4.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.51	0.94	มีส่วนร่วม ปานกลาง
5.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.98	0.88	มีส่วนร่วม น้อย
รวม	2.13	0.90	มีส่วนร่วม น้อย

4.8 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

โดยการวิเคราะห์หัตถดถอยพหุ

การวิเคราะห์หัตถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ จากการนำตัวแปรอิสระ 12 ตัว (ปัจจัย) และตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วมของประชาชน) โดยใช้นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ได้ร้อยละ 70.1 ($R^2 = 0.701$) และมีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรเหล่านี้คือ บทบาทของผู้นำขอย และคณะกรรมการขอย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในด้านบวก ซึ่งหมายความว่า หากผู้นำและคณะกรรมการขอยมีบทบาทมากก็จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการสูง ส่วนผู้ที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากจะมีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่รับรู้ข่าวสารน้อย หากมีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมมากก็จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาก และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานมีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

(1) บทบาทของผู้นำขอยและคณะกรรมการขอย ($Beta = 0.622$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ มีค่าสัมประสิทธิ์หัตถดถอย $b = 1.959$ หมายความว่า ถ้าบทบาทของผู้นำขอยและคณะกรรมการขอยมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นทุกๆ 1 หน่วย จะทำให้ผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนดีขึ้น 1.959 หน่วย

(2) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ($Beta = 0.161$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ มีค่าสัมประสิทธิ์หัตถดถอย $b = 0.637$ หมายความว่า ถ้าแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นทุกๆ 1 หน่วย จะทำให้ผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนดีขึ้น 0.637 หน่วย

(3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($Beta = 0.155$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ มีค่าสัมประสิทธิ์หัตถดถอย $b = 0.910$ หมายความว่า ถ้าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นทุกๆ 1 หน่วย จะทำให้ผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนดีขึ้น 0.910 หน่วย

(4) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ($Beta = 0.079$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ มีค่าสัมประสิทธิ์หัตถดถอย $b = 0.179$ หมายความว่า ถ้าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นทุกๆ 1 หน่วย จะทำให้ผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนดีขึ้น 0.179 หน่วย

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพหุคูณได้ดังนี้ โดยมีรายละเอียดของค่าต่างๆ ดังแสดงในตาราง 19

$$Y = -28.606 + 1.959(\text{บทบาทของผู้นำและคณะกรรมการชอย}) + 0.910(\text{การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร}) + 0.637(\text{แรงจูงใจ}) + 0.179(\text{เวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน})$$

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่

ตัวพยากรณ์	b	Beta	t	p-value
บทบาทของผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย	1.959	0.622	10.195	0.000
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	0.910	0.155	3.288	0.001
แรงจูงใจ	0.637	0.161	2.965	0.003
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน	0.179	0.079	2.021	0.045
Constant = -28.606				
$R^2 = 0.701$				

ค่า R square (R^2) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of determination) เป็นค่าที่ใช้อธิบายหรือสามารถใช้ในการอธิบายพยากรณ์ตัวแปรตามที่เกิดจากตัวแปรอิสระ ถ้ามีค่าสูง แสดงว่าสมการการถดถอยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรตามได้ดี และสามารถบอกเป็นค่าร้อยละได้

ค่า b หมายถึงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแต่ละตัวพร้อมค่าคงที่

ค่า Beta หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

ค่า Constant หมายถึง ค่าคงที่บอกระดับของตัวแปรตาม เมื่อตัวแปรอิสระไม่ได้เกี่ยวข้อง (ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าเท่ากับ 0)

ผลเบื้องต้นที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในระบอบที่ผ่านมานั้นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ยังอยู่ในระดับน้อย ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่นั้น บางข้อประชาชนยังขาดความเข้าใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของลักษณะของเมืองน่าอยู่ และปัจจัยที่ทำให้เมืองน่าอยู่ให้บรรลุผลได้ นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการคือ บทบาทของผู้นำชอยและคณะกรรมการชอย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม รวมทั้งระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน โดยเมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปร (Beta) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ บทบาทของผู้นำและคณะกรรมการชอย รองลงมาได้แก่แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

4.9 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ทั้งจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ และการศึกษาเชิงปริมาณจากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.9.1 องค์การของรัฐ

4.9.1.1 ประชาชนมีความเห็นว่าเทศบาลขาดความต่อเนื่องในการทำงาน เนื่องจากมีการทำงานแบบสั่งการ อาสาสมัครบางชอยจึงทำงานหรือลงพื้นที่ตามเวลาที่กำหนดเท่านั้น เพื่อให้มีข้อมูลนำเสนอผู้บังคับบัญชา

4.9.1.2 ปัญหาในระดับปฏิบัติการ พบว่ากลุ่มอาสาสมัครมีปัญหาในการปฏิบัติงานลงพื้นที่ ได้แก่ ขาดความชัดเจนในแนวปฏิบัติการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ไม่มีความสัมพันธ์ ไม่มีทักษะในงานส่งเสริมหรือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม อาสาสมัครไม่มีเวลาเพียงพอในการลงพื้นที่เนื่องจากต้องปฏิบัติงานประจำในเวลาราชการ การลงพื้นที่เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมนั้นต้องเสียสละเวลาส่วนตัว จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ แม้ว่าทางเทศบาลจะให้ค่าตอบแทน แต่ทางกลุ่มอาสาสมัครเห็นว่าเป็นค่าตอบแทนที่น้อยมาก นอกจากนี้ภายในกลุ่มอาสาสมัครขาดการประสานงานกัน เนื่องจากการดำเนินงานต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมจึงจะเอื้อให้การทำงานด้านชุมชนประสบผลได้

4.9.1.3 ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการอย่างพอเพียง งบประมาณที่จัดตั้งได้นั้น ส่วนใหญ่ทางเทศบาลนำมาใช้ในการจัดประชุมขนาดใหญ่ หรือตั้งคนจำนวนมากเข้ามาจัดกิจกรรมและให้เป็นค่าตอบแทนกลุ่มอาสาสมัคร แต่ไม่ได้ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชอยมากนัก นอกจากนั้น ยังขาดสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ประชาชนต้องการให้เทศบาลสนับสนุน เช่น ชอย 20 ต้องการให้มีหอกระจายข่าวประจำชุมชน หรือชอย 4 ต้องการการสนับสนุนในด้านวัสดุในการทำฝาปิดคู เพื่อกันขยะลงคูระบายน้ำและขยายความกว้างของถนนในชอย ประชาชนมีความประสงค์ที่จะดำเนินการเอง แต่เมื่อเทศบาลไม่ให้การสนับสนุน

หรือมีความล่าช้าในการปฏิบัติ จึงทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายและเลิกสนใจที่จะร่วมมือร่วมใจในการดำเนินโครงการ

4.9.1.4 การขาดการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์เป็นปัญหาอุปสรรคที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์เชิงลึกกับกลุ่มคน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ประชาชนขาดความเข้าใจในเรื่องของเมืองน่าอยู่ ทำให้ไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของโครงการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ยังขาดความต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง

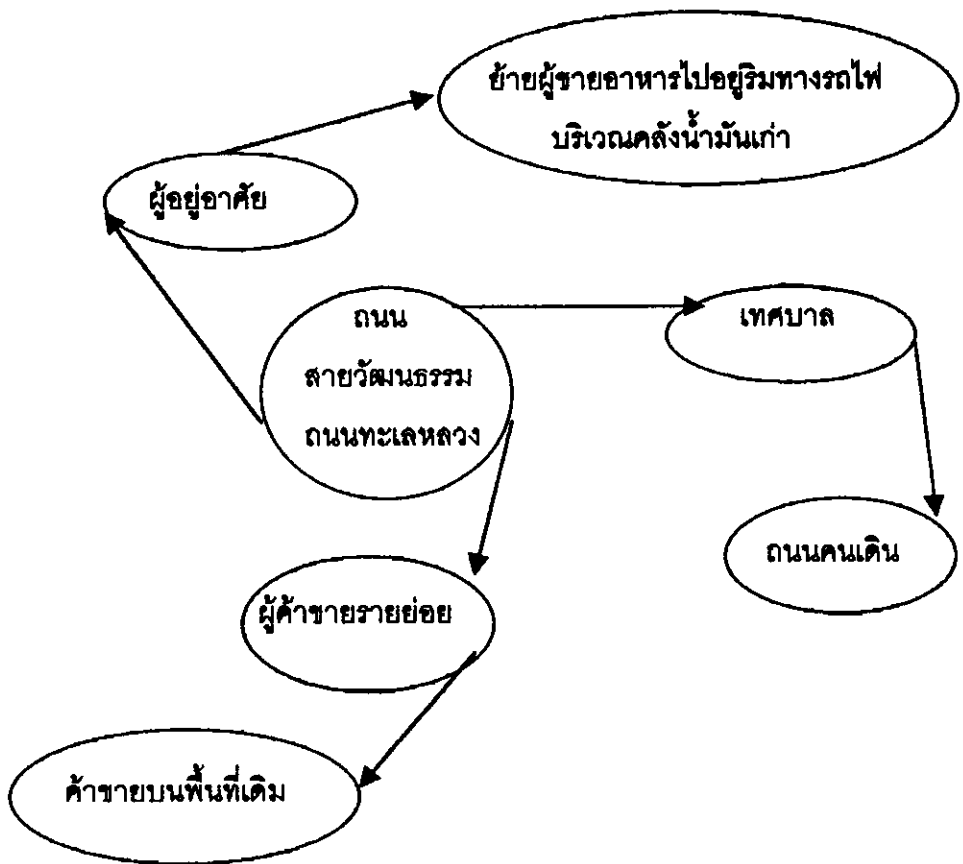
4.9.2 ปัญหาของภาคประชาชน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

4.9.2.1 ผู้นำ ผู้นำบางรายยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการทำงานเป็นทีมอันเนื่องมาจากกระบวนการจัดประชุมต่างๆที่ทางเทศบาลจัดขึ้นไม่ได้เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการทำงานด้านชุมชน

4.9.2.2. ประชาชน ประชาชนไม่มีเวลาในการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการทำงานหารายได้ นอกจากนั้นคนบางกลุ่มขาดความตระหนักและความรับผิดชอบ รวมทั้งไม่สนใจในโครงการเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว

4.9.2.3 ขาดกลไกในการจัดการความขัดแย้ง ปัญหาบางอย่างเป็นเรื่องที่ประชาชนเรียกร้องให้ทางเทศบาลช่วยดำเนินการแก้ไขหรือประสานจัดการให้บรรลุผล เนื่องจากกลุ่มประชาชนไม่สามารถแก้ปัญหาได้เอง ดังเช่นกรณีปัญหาการจราจรบนถนนทะเลหลวงซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน พบว่าในช่วงโมงเร่งด่วนและช่วงที่มีการขายอาหารในแต่ละวันริมถนนทะเลหลวง ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดอย่างมาก ประชาชนบางส่วนต้องเดินบนถนน ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากแต่ละฝ่ายมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากความไม่ลงตัวของผลประโยชน์ กรณีปัญหานี้จึงเป็นผลให้เกิดความคิดเรื่องการทำถนนทะเลหลวงให้เป็นถนนสายวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพประกอบ 8

แนวความคิดที่แตกต่างกัน คือ ประชาชนในซอยต่างๆต้องการให้ย้ายแหล่งขายอาหารไปอยู่ที่คลังน้ำมันเก่าเพื่อลดปัญหาความวุ่นวายอันเกิดจากการจราจรติดขัด บางคนกล่าวว่าไม่มีเมืองใดในโลกที่ใช้ถนนเป็นตลาดยกเว้นเมืองไทย เพราะฉะนั้นคนกลุ่มนี้จึงเห็นว่าเป็นการจัดระเบียบของเมืองด้วย เทศบาลนครสงขลากลับมีแนวความคิดว่าจะปิดถนนในบางช่วงเวลาเพื่อให้เป็นถนนคนเดิน เพื่อให้เป็นจุดขายจุดหนึ่งของเมืองสงขลา ขณะที่ผู้ขายอาหารและร้านค้าริมถนนยังคงต้องการให้คงสภาพเดิม อย่างไรก็ตามในเรื่องถนนสายวัฒนธรรมยังเป็นประเด็นที่ยังมิได้นำมาหารือกันอย่างจริงจังเกี่ยวกับความเหมาะสมในการดำเนินการ

ภาพประกอบ 8 แนวความคิดเรื่องถนนสายวัฒนธรรม
ที่มา : ประมวลจากข้อสรุปของผู้วิจัย

4.9.2.4 ปัญหาการขาดการวิเคราะห์ทุนทางสังคม วิชาในพื้นที่ที่ไม่ได้จัดตั้งเป็นชุมชนมาก่อน คนในพื้นที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นสังคมเมืองโดยทั่วไป วิชาจึงไม่มีกลุ่มองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมสาธารณะในภาคประชาสังคม เช่นองค์กรชาวบ้าน ชมรม สมาคม กลุ่มวิชาชีพ นักวิชาการ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน แม้ว่าจะมีวัดเพชรมงคล สถานีทหารเรือ สถาบันการศึกษาต่างๆ เช่นโรงเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยพยาบาล สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตั้งอยู่โดยรอบชุมชนก็ตาม แต่สถาบันเหล่านี้ก็ไม่ได้แสดงบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ นอกจากนั้นในกระบวนการทำงานของเทศบาลเองก็ขาดขั้นตอนในการศึกษาทุนทางสังคมในพื้นที่ จึงไม่มีข้อมูลเรื่องทุนสังคมว่ามีกลุ่มใดบ้างที่มีศักยภาพว่าเป็นทุนทางสังคมที่เอื้อต่อโครงการเมืองน่าอยู่ ดังนั้นการดำเนินการโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่โดยรวมจึงขาดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ขาดความเชื่อมโยงประสานกับองค์กรอื่น และขาดความเป็นภาคี

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปว่าปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ของเทศบาลนครสงขลา เกิดจากสาเหตุสำคัญ 4 ประการ คือปัญหาเนื่องจากองค์การของรัฐคือเทศบาล ปัญหาของภาคประชาชน ปัญหาการขาดกลไกการระดมขีดความสามารถ รวมทั้งปัญหาการขาดการวิเคราะห์ทุนทางสังคม แม้ว่าประชาชนจะให้การตอบรับโครงการก็ตาม แต่หากทางภาครัฐยังไม่ค้นพบปัญหา หาวิธีการที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ก็เป็นการยากที่จะทำให้โครงการทำเมืองน่าอยู่สามารถผลสำเร็จได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน